

Lisa 2. MAK 2014–2020 meetmete ülevaated

1. Meetme 1 „Teadmussiire ja teavitus“ (määruse (EL) nr 1303/2013 artikkel 14) ülevaade

1.1 Meetme 1 eesmärk

Meetme 1 „Teadmussiire ja teavitus“ eesmärgiks on põllumajandus-, toidu- ja metsandussektori ettevõtjate ning nende töötajate arendamine ja uute teadmiste leviku soodustamisega aidata kaasa biomajanduse arengule ja kohanemisele uute väljakutsetega ressursside säästlikuks kasutamiseks.

Meede 1 jaguneb kolmeks tegevuse liigiks:

- 1) tegevuse liik 1.1 „Koolitustegevuste korraldamine“;
- 2) tegevuse liik 1.2 „Esitlus- ja teavitustegevuste korraldamine“;
- 3) tegevuse liik 1.3 „Ettevõtete külastuste ja õpiringide korraldamine“.

1.2 Meetme 1 finantsnäitajatest ja rakendamisest perioodil 2014–2015, sh tegevuste liikide lõikes

Programmiperioodil 2014–2020 on meetme 1 kavandatud eelarve kokku 12 000 000 eurot. Meetme 1 raames rahastatakse toetusi Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (edaspidi EAFRD) 10 680 000 euro ja Eesti riigi eelarvest 1 320 000 euro ulatuses. Meetme 1 eelarvest, mis on 12 000 000 eurot, on 4 000 000 eurot ette nähtud toetuse „Teadmussiire ja teavitus“ (1.1, 1.2, 1.3) rakendamiseks ning 8 000 000 eurot „Pikaajaliste programmide“ (1.1–1.3) rakendamiseks.

Toetust „Teadmussiire ja teavitus“ on võimalik taotleda, kas üleriigiliste, maakondlike tegevuste korraldamiseks (1.1, 1.2, 1.3) või „Pikaajaliste programmide“ (1.1–1.3) rakendamiseks. Üleriigilise ja maakondliku ulatusega tegevusteks toetuse taotlemine toimub erinevates taotlusvoorudes ning pikaajaliste programmide käivitamiseks korraldatakse riigihanked. „Pikaajaliste programmide“ raames sõlmiti 2015. aasta oktoobris esimene raamleping summas 900 000 eurot, kuid väljamakseid seisuga 31.12.2015 veel tehtud ei olnud.

2014. aastal toimus meetme 1.1 „Koolitus- ja teavitustegevus“ viimane taotlusvoor MAK 2007–2013 vahenditest ning seda antud ülevaade ei kajasta. Samuti ei kajastata käesolev ülevaade esimest maakondlikku taotlusvoorut, mis toimus 2016. aasta alguses.

Taotlusvoorud toimuvad üleriigiliste ja maakondlike tegevuste jaoks eraldi. Meetme 1 ülevaates on esitatud andmed esimese MAK 2014–2020 vahenditest üleriigilise ulatusega tegevuste taotlusvoorut kohta, mis toimus ajavahemikul 27. juulist 3. augustini 2015.

Üleriigiliste ja maakondlike tegevuste väljamakseid ei olnud veel seisuga 31.12.2015 tehtud. Seetõttu on ka toetuste väljamaksmise osakaal kogu eelarvest 0%.

2015. aastal oli teadmussiirde üleriigilise ulatusega tegevuste jaoks ette nähtud 300 005 eurot, mis jagunes valdkondade vahel alljärgnevalt:

- Taimekasvatus – 60 001 eurot;
- Loomakasvatus – 60 001 eurot;
- Metsandus – 60 001 eurot;
- Toiduainetööstus – 60 001 eurot;
- Ettevõtte majandamine – 60 001 eurot.

Esimese taotlusvooru taotlemiste ja määramiste andmed valdkondade lõikes on esitatud Tabelis 1 ja tegevuste liikide lõikes Tabelis 2.

Tabel 1. 2015. aasta üleriigilise ulatusega tegevuste I taotlusvooru taotlused ja määramised valdkondade lõikes

Valdkond	Taotlemine			Määramine		
	Taotluste arv	Investeeringu kogumaksumus	Toetuse summa	Taotluste arv	Investeeringu kogumaksumus	Toetuse summa
Ettevõtete majandamine	21	106 593	103 593	12	57 367	57 227
Loomakasvatus	64	360 762	354 083	14	106 216	106 216
Taimekasvatus	44	223 701	223 701	8	75 223	75 223
Toiduainetööstus	16	68 578	68 482	13	59 221	59 221
Kokku	145	759 633	749 859	47	298 028	297 888

Tabel 2. 2015. aasta üleriigilise ulatusega tegevuste I taotlusvooru taotlemised ja määramised tegevuste liikide lõikes

Tegevuse liik	Taotlemine			Määramine		
	Taotluste arv	Investeeringu kogumaksumus	Toetuse summa	Taotluste arv	Investeeringu kogumaksumus	Toetuse summa
1.1	32	194 021	188 599	12	101 451	101 451
1.2	90	394 141	392 788	31	179 867	179 867
1.3	23	171 471	168 471	4	16 710	16 570
Kokku	145	759 633	749 859	47	298 028	297 888

1.3 Ülevaade realiseeritud väljundindikaatoritest meetme 1 kohta tegevuste liikide lõikes perioodil 2014–2015

O.1 Avaliku sektori kogukulud eurodes (lõpetatud projektide alusel): meetme 1 avaliku sektori kogukulud eurodes (O.1) perioodil 2014–2020 planeeritud väärtuseks on 12 000 000 eurot, millest 4 000 000 eurot on toetuse „Teadmussiire ja teavitus“ rakendamiseks ning 8 000 000 eurot „Pikaajaliste programmide“ rakendamiseks. Seisuga 31.12.2015 ei olnud meetme 1 ühestki tegevuse liigist väljamakseid tehtud. Seetõttu oli perioodil 2014–2015 tegevuste liikide 1.1, 1.2 ja 1.3 väljundindikaatori O.1 Avaliku sektori kogukulud eurodes väärtuseks 0 eurot. Samal põhjusel on ka rakendamise seis 0% (vt Tabel 3 ja 4).

Tabel 3. Tegevuste liikide 1.1, 1.2 ja 1.3 avaliku sektori kogukulud

Väljundindikaatori nimetus	Realiseeritud 2014–2015	Perioodil 2014–2020	Rakendamise seis
O.1 Avaliku sektori kogukulud eurodes	0	4 000 000	0%

Tabel 4. Tegevuse liigi 1.1–1.3 avaliku sektori kogukulud

Väljundindikaatori nimetus	Realiseeritud 2014–2015	Perioodil 2014–2020	Rakendamise seis
O.1 Avaliku sektori kogukulud eurodes (koolitused, põllumajandusettevõtete vahetustegevus, esitlustegevus) (1.1–1.3)	0	8 000 000	0%

Tegevuse liik 1.1 „Koolitustegevuste korraldamine“:

Toetatud koolitustegevuste arvu (O.3), pakutud koolituspäevade arvu (O.11) ja koolitusel osalejate arvu (O.12) ei saa välja tuua, kuna perioodil 2014–2015 ei teostatud väljamakseid.

Tegevuse liik 1.2 „Esitlus- ja teavitustegevuste korraldamine“:

Toetatud esitlus- ja teavitustegevuste arvu (O.3) ei saa välja tuua, kuna perioodil 2014–2015 ei teostatud väljamakseid.

Tegevuse liik 1.3 „Ettevõtete külastuste ja õpiringide korraldamine“:

Toetatud põllumajandusettevõtete vahetustegevuste arvu (O.3) ei saa välja tuua, kuna perioodil 2014–2015 ei teostatud väljamakseid.

Meetme 1 tegevuste liigid 1.1, 1.2 ja 1.3:

Perioodiks 2014–2020 on meetmest 1 planeeritud avaliku sektori kogukulud (O.1) koolituste ja oskuste omandamise jaoks kokku 12 000 000 eurot, mis jaguneb sihtvaldkondade vahel järgmiselt:

Periood	2A	2B	3A	P4	5B	5C	5D	5E
2014–2020	1 600 000	700 000	3 200 000	4 600 000	600 000	500 000	300 000	500 000

Seisuga 31.12.2015 ei olnud meetme 1 tegevuste liikidest 1.1, 1.2 ja 1.3 väljamakseid tehtud.

2. Meetme 2 „Nõustamisteenused, põllumajandusettevõtte juhtimis- ja asendusteenused“ (määruse (EL) nr 1303/2013 artikkel 15) ülevaade

2.1 Meetme 2 eesmärk

Meetme 2 „Nõustamisteenused, põllumajandusettevõtte juhtimis- ja asendusteenused“ üldeesmärgiks on aidata põllumajandusega tegelevatele isikutele kvaliteetse nõustamisteenuse pakkumisega kaasa nende majapidamiste või ettevõtete jätkusuutlikule majandamisele või tulemuslikkuse tõhustamisele. Spetsiifilisteks eesmärkideks on nõustamisteenuse kättesaadavuse tagamine riigile olulistes valdkondades ning erialase nõustamise aktiivsem kasutamine, üle-eestiliselt ühtse nõustamissüsteemi väljaarendamine ning konsulentide koolitamine, et tagada nende asja- ja ajakohased teadmised ning parandada nõustamisteenuste kvaliteeti.

Meede 2 jaguneb kaheks tegevuse liigiks:

- 1) tegevuse liik 2.1 „Individuaalse nõustamisteenuse toetamine“;
- 2) tegevuse liik 2.3 „Toetus nõustajate koolituseks“.

2.2 Meetme 2 finantsnäitajatest ja rakendamisest perioodil 2014–2015, sh tegevuste liikide lõikes

Programmiperioodil 2014–2020 on meetme 2 kavandatud eelarve kokku 8 600 000 eurot. Meetme 2 kogueelarvest moodustab EAFRD osa 7 385 000 eurot ja Eesti riigi eelarve 1 215 000 eurot. Seejuures tegevuse liigi 2.1 „Individuaalse nõustamisteenuse toetamine“ rakendamiseks on ette nähtud 8 200 000 eurot ja tegevuse liigi 2.3 „Toetus nõustajate koolituseks“ rakendamiseks 400 000 eurot.

Tegevuse liigi 2.1 taotlusvoorus esitati 3 taotlust ja taotlejateks olid: MES, AS TAALRI VARAHALDUS ja MTÜ Eesti Maaelu Nõuandeteenistus. Neile kolmele tegi Maaeluministerium ettepaneku alustada dialoogi kõige paremini rahuldava lahenduse väljaselgitamiseks riigihangete seaduse kohaselt. Riigihanke tulemusena sõlmiti MESiga käsundusleping nõustamisteenuse osutamiseks.

Tegevuse liigist 2.3 toetatavat konsulentide koolitust võib pakkuda avalik-õiguslik ülikool, kutseõppeasutus või tegevuse liigi 2.1 raames väljavalitud nõustamisteenuse osutaja. Toetuse saajate valik korraldatakse riigihankega. Esimene koolitus on planeeritud korraldada 1. juuliks

2016. Tegevuse liigist 2.3 toetuse taotlemiseks ei esitatud ühtegi taotlust perioodil 2014–2015.

Tegevuse liigist 2.1 taotleti toetust summas 8 200 000 eurot, määrati toetust summas 8 200 000 eurot ja välja maksti toetust summas 119 785 eurot. Seisuga 31.12.2015 oli tegevuse liigist 2.1 väljamakstud toetuse summa osakaal 1,46% ette nähtud kogueelarvest.

Seevastu tegevuse liiki 2.3 ei olnud rakendatud seisuga 31.12.2015.

2.3 Ülevaade realiseeritud väljundindikaatorite väärtustest meetme 2 kohta tegevuste liikide lõikes perioodil 2014–2015

O.1 Avaliku sektori kogukulud eurodes (lõpetatud projektide alusel): meetme 2 (2.1; 2.3) avaliku sektori kogukulud eurodes (O.1) perioodil 2014–2020 planeeritud väärtuseks on 8 600 000 eurot. Lõpetatud projektide alusel olid perioodil 2014–2015 meetme 2 avaliku sektori kogukulud 119 785 eurot, s.o 1,39% kogu programmiperioodiks planeeritud avaliku sektori kogukuludest (vt Tabel 5).

Tabel 5. Meetme 2 avaliku sektori kogukulud

Väljundindikaatori nimetus	Realiseeritud 2014–2015	Perioodil 2014–2020	Rakendamise seis
O.1 Avaliku sektori kogukulud eurodes (2.1; 2.3)	119 784,9	8 600 000	1,39%

Tegevuse liik 2.1 „Individaalse nõustamisteenuse toetamine“:

O.13 Nõustamist saanud toetuse saajate arv (lõpetatud projektide alusel): tegevuse liigist 2.1 planeeritakse perioodil 2014–2020 nõustada 7 380 toetuse saajat, mille jagunemist sihtvaldkondade lõikes kajastab Tabel 6. Perioodil 2014–2015 oli lõpetatud projektide alusel O.13 väärtuseks 131 nõustatud toetuse saajat.

Tabel 6. Nõustamist saanud toetuse saajate arvu jagunemine sihtvaldkondade lõikes

O.13	Kokku	2A	2B	3A	3B	P4	5A	5B	5C	5D	5E	6A
2014–2020	7 380	4 100	300	40	80	950	200	80	10	10	10	1 600
2014–2015	131	58	0	0	1	68	1	0	0	2	0	1

O.3 Toetatud tegevuste arv (nõustamisteenused) (lõpetatud projektide alusel): perioodil 2014–2015 toetati tegevuse liigist 2.1 133 nõustamisteenust summas 119 785 eurot.

Tegevuse liik 2.3 „Toetus nõustajate koolituseks“:

O.3 Toetatud tegevuste arv (koolitused nõustajatele) (lõpetatud projektide alusel): perioodil 2014–2015 ei toetatud tegevuse liigist 2.3 mitte ühtegi koolitust nõustajatele.

O.14 Koolitatud nõustajate arv (lõpetatud projektide alusel): perioodil 2014–2015 ei toetatud tegevuse liigi 2.3 mitte ühegi nõustaja koolitamist.

3. Meetme 3 „Põllumajandustoodete ja toiduainete kvaliteedikavad“ (määruse (EL) nr 1303/2013 artikkel 16) ülevaade

3.1 Meetme 3 eesmärk

Meetme 3 üldeesmärgiks on põllumajandustootjate jätkusuutlikkuse ja konkurentsivõime suurendamine. Spetsiifilisteks eesmärkideks on toidu tarneahela toimimise parandamine, põllumajandustoodetele lisandväärtuse andmine ning kvaliteedikavade raames toodetud toodete osas tarbijate teadlikkuse suurendamine.

Meede 3 jaguneb kaheks tegevuse liigiks:

- 1) tegevuse liik 3.1 „Liidu kvaliteedikavades ja siseriiklikult tunnustatud kvaliteedikavades osalemine“;
- 2) tegevuse liik 3.2 „Liidu ning siseriiklikult tunnustatud kvaliteedikavade raames toodetud toodete teavitamis- ja müügi edendustegevused“.

Meedet 3 ei olnud seisuga 31.12.2015 veel rakendatud, taotlusvoorud toimuvad 2016. aastal.

4. Meetme 4 „Investeeringud materiaalsesse varasse“ (määruse (EL) nr 1303/2013 artikkel 17) ülevaade

Meede 4 jaguneb neljaks tegevuse liigiks:

- 1) tegevuse liik 4.1 „Investeeringud põllumajandusettevõtte tulemuslikkuse parandamiseks“;
- 2) tegevuse liik 4.2 „Investeeringud põllumajandustoodete töötlemiseks ja turustamiseks“;
- 3) tegevuse liik 4.3 „Põllu- ja metsamajanduse taristu arendamine ja hoid“;
- 4) tegevuse liik 4.4 „Kiviaia taastamise toetus“.

4.1 Tegevuse liigi 4.1 „Investeeringud põllumajandusettevõtete tulemuslikkuse parandamiseks“ ülevaade

4.1.1 Tegevuse liigi 4.1 eesmärk

Meetme 4 tegevuse liigi 4.1 eesmärgiks on toetada põllumajandusettevõtjate tulemuslikkuse parandamist läbi tootmise kaasajastamise ja ühise majandustegevuse edendamise, keskkonnahoidlike põllumajandus- ja loomakasvatusehitiste rajamise ning uuendamise ja keskkonnasõbraliku energia tarnekindluse suurendamise. Tegevuse liigi 4.1 projektid

panustavad kõik sihtvaldkonda 2A. Lisaks peamisele sihtvaldkonnale 2A võib lisanduvaks sihtvaldkonnas ühel projektil olla, kas 3A, 5C või 5D.

4.1.2 Tegevuse liigi 4.1 finantsnäitajatest ja rakendamisest perioodil 2014–2015

Programmperioodil 2014–2020 on tegevuse liigi 4.1 kavandatud eelarve kokku 163 000 000 eurot, sh finantsinstrument 17 000 000 eurot. Tegevuse liigi 4.1 kogueelarvest moodustab EAFRD osa 139 400 000 eurot ja Eesti riigi eelarve 23 600 000 eurot.

Perioodil 2014–2015 toimus tegevuse liigi 4.1 rakendamiseks kolm taotlusvooru:

- 1) 27. veebruarist 12. märtsini 2015;
- 2) 17. augustist 31. augustini 2015;
- 3) 14. detsembrist 22. detsembrini 2015.

Kui tegevuse liigi 4.1 kahe esimese voo taotluseid võeti vastu PRIA maakondlikes teenindusbüroodes, posti teel ja elektrooniliselt e-posti aadressil, siis kolmanda voo taotlemine toimus vaid läbi PRIA e-teenuse keskkonna.

Taotlusvoo eelarveks esimeses voo oli 47,5 miljonit eurot, teises voo 6 miljonit eurot ja kolmandas voo 24 miljonit eurot ning eelarvet jälgitakse valdkondade lõikes. Esimeses taotlusvoo esitati 724 taotlust toetuse summas 87 738 583 eurot. Teises taotlusvoo esitati 37 taotlust toetuse summas 4 828 796 eurot. Kolmandas taotlusvoo esitati 485 taotlust toetuse summas 54 003 832 eurot. Tegevuse liigist 4.1 taotletud toetuse summa aastal 2015 oli kokku 146 571 211 eurot. (vt Tabel 7)

Tabel 7. Tegevuse liigist 4.1 toetuse taotlemine taotlusvooade lõikes 2015. aastal

Taotlusvoo	Taotlemine		
	Taotluste arv	Investeeringu kogumaksumus	Toetuse summa
I taotlusvoo	724	224 610 623	87 738 583
II taotlusvoo	37	11 994 991	4 828 796
III taotlusvoo	485	134 065 261	54 003 832
Kokku	1 246	370 670 875	146 571 211

Tegevuse liigi 4.1 teises voo oli võimalik toetust taotleda vaid neil põllumajandustootjatel, kes tegelevad PRIA poolt hallatava põllumajandusloomade registri andmetel 1. juuli 2015 seisuga seakasvatusega.

Tegevuse liigi 4.1 heakskiidetud taotluste arv aastal 2015 oli 424, millega määrati toetust summas 51 413 437 eurot (vt Tabel 8).

Tabel 8. Tegevuse liigist 4.1 toetuse määramine taotlusvoorude lõikes 2015. aastal

Taotlusvoor	Määramine		
	Taotluste arv	Investeeringu kogumaksumus	Toetuse summa
I taotlusvoor	391	121 808 663	47 225 855
II taotlusvoor	33	10 391 957	4 187 582
III taotlusvoor	0	0	0
Kokku	424	132 200 619	51 413 437

Tegevuse liigist 4.1 väljamakstud toetuse summa aastal 2015 oli 3 716 254 eurot, mille abiga planeeritakse teha investeeringuid 9 646 033 euro väärtuses (vt Tabel 9).

Tabel 9. Tegevuse liigist 4.1 toetuse väljamaksmine taotlusvoorude lõikes 2015. aastal

Taotlusvoor	Maksmine		
	Taotluste arv	Investeeringu kogumaksumus	Toetuse summa
I taotlusvoor	107	9 629 284	3 709 705
II taotlusvoor	2	16 749	6 549
III taotlusvoor	0	0	0
Kokku	109	9 646 033	3 716 254

Seisuga 31.12.2015 oli tegevuse liigist 4.1 väljamakstud toetuse summa osakaal 2,28% programmiperioodiks 2014–2020 ette nähtud kogueelarvest.

4.1.3 Ülevaade tegevuse liigi 4.1 realiseeritud väljundindikaatorite väärtustest perioodil 2014–2015

O.1 Avaliku sektori kogukulud eurodes (lõpetatud projektide alusel): tegevuse liigi 4.1 avaliku sektori kogukulud eurodes (O.1) perioodil 2014–2020 planeeritud väärtuseks on 163 000 000 eurot. Lõpetatud projektide alusel olid perioodil 2014–2015 tegevuse liigi 4.1 avaliku sektori kogukulud 1 333 740 eurot, s.o 0,8% kogu programmiperioodiks planeeritud avaliku sektori kogukuludest (vt Tabel 10).

Tabel 10. Tegevuse liigi 4.1 avaliku sektori kogukulud

Väljundindikaatori nimetus	Realiseeritud 2014–2015	Perioodil 2014–2020	Rakendamise seis
O.1 Avaliku sektori kogukulud eurodes	1 333 740	163 000 000	0,8%

O.2 Koguinvesteering eurodes (avalik + erasektor) (lõpetatud projektide alusel): perioodi 2014–2020 kohta on kavandatud, et tegevuse liigi 4.1 koguinvesteering (avalik + erasektor) kokku on 385 000 000 eurot. Lõpetatud projektide alusel oli perioodil 2014–2015 koguinvesteering 3 621 502 eurot, s.o 0,9% kogu programmiperioodiks kavandatud (vt Tabel 11).

Tabel 11. Tegevuse liigi 4.1 koguinvesteering eurodes

Väljundindikaatori nimetus	Realiseeritud 2014–2015	Perioodil 2014–2020	Rakendamise seis
O.2 Koguinvesteering eurodes (avalik + erasektor)	3 621 502	385 000 000	0,9%

O.4 Selliste põllumajanduslike majapidamiste arv, keda on toetatud põllumajanduslikesse majapidamistesse investeerimiseks (lõpetatud projektide alusel): perioodi 2014–2020 kohta on kavandatud, et selliste põllumajanduslike majapidamiste arv, keda toetatakse põllumajanduslikesse majapidamistesse investeerimiseks, on 807. Lõpetatud projektide alusel oli perioodil 2014–2015 selliste põllumajanduslike majapidamiste arv, keda toetati põllumajanduslikesse majapidamistesse investeerimiseks, 33, s.o 4,1% kogu programmiperioodiks kavandatud (vt Tabel 12).

Tabel 12. Tegevuse liigi 4.1 põllumajanduslike majapidamiste arv, keda on toetatud põllumajanduslikesse majapidamistesse investeerimiseks

Väljundindikaatori nimetus	Realiseeritud 2014–2015	Perioodil 2014–2020	Rakendamise seis
O.4 Selliste põllumajanduslike majapidamiste arv, keda on toetatud põllumajanduslikesse majapidamistesse investeerimiseks	33	807	4,1%

4.2 Tegevuse liigi 4.2 „Investeeringud põllumajandustoodete töötlemiseks ja turustamiseks“ ülevaade

Programmiperioodil 2014–2020 on tegevuse liigi 4.2 kavandatud eelarve kokku 75 000 000 eurot, sh finantsinstrument 8 000 000 eurot. Tegevuse liigi 4.2 kogueelarvest moodustab EAFRD osa 62 810 000 eurot ja Eesti riigi eelarve 12 190 000 eurot.

Tegevuse liigi 4.2 raames toimuvad eraldi taotlusvoorud mikro- ja väikeettevõtjatele (4.2.1), keskmise suurusega ettevõtjatele ja suurettevõtjatele (4.2.2), tunnustatud tootjarühmadele (4.2.3) ning suurprojektidele (4.2.4). Neile on määratud ka eraldi eelarved.

4.2.1 Tegevuse alaliigi 4.2.1 „Mikro- ja väikeettevõtjate põllumajandustoodete töötlemise ning turustamise investeeringutoetus“ finantsnäitajatest ja rakendamisest perioodil 2014–2015

Tegevuse alaliigi 4.2.1 „Mikro- ja väikeettevõtjate põllumajandustoodete töötlemise ning turustamise investeeringutoetus“ eesmärgiks on Euroopa Liidu toimimise lepingu I lisaga hõlmatud põllumajandustoodetele (välja arvatud kalandustooded) lisandväärtuse andmine. Spetsiifilisemalt ELi toimimise lepingu I lisaga hõlmatud põllumajandustoodete töötlejate konkurentsivõime tõstmine ja esmatootjate aktiivsem osalemine ELi toimimise lepingu I lisaga hõlmatud põllumajandustoodete töötlemises. 4.2.1 projektid panustavad sihtvaldkondadesse 3A ja 6A.

Tegevuse alaliigi 4.2.1 kavandatud kogueelarve programmiperioodiks 2014–2020 on 25 500 000 eurot. Perioodil 2014–2015 toimus 4.2.1 esimene taotlusvoor ajavahemikul 8. juunist 15. juunini 2015, mille eelarveks oli 7,4 miljonit eurot. Esimeses taotlusvoorus esitati 58 taotlust toetuse summas 12 386 968 eurot (vt Tabel 13).

Tabel 13. Tegevuse alaliigist 4.2.1 toetuse taotlemine 2015. aastal

Taotleja suurus	Taotlemine		
	Taotluste arv	Investeeringu kogumaksumus	Toetuse summa
Mikroettevõtjad	11	3 203 190	1 344 768
Väikese suurusega ettevõtjad või mikroettevõtjad	47	31 231 982	11 042 199
Kokku	58	34 435 172	12 386 968

Tegevuse alaliigi 4.2.1 heakskiidetud taotluste arv esimeses taotlusvoorus oli 30, millega määrati toetust summas 6 667 832 eurot, millega abiga planeeritakse teha investeeringuid summas 19 835 133 eurot (vt Tabel 14).

Tabel 14. Tegevuse alaliigist 4.2.1 toetuse määramine 2015. aastal

Taotleja suurus	Määramine		
	Taotluste arv	Investeeringu kogumaksumus	Toetuse summa
Mikroettevõtjad	5	1 668 431	693 240
Väikese suurusega ettevõtjad või mikroettevõtjad	25	18 166 702	5 974 592
Kokku	30	19 835 133	6 667 832

Seisuga 31.12.2015 ei olnud 4.2.1 esimese taotlusvooru toetuse väljamakseid tehtud.

4.2.2 Tegevuse alaliigi 4.2.2 „Keskmise suurusega ettevõtjate ja suurettevõtjate põllumajandustoodete töötlemise ning turustamise investeeringutoetus“ finantsnäitajatest ja rakendamisest perioodil 2014–2015

Tegevuse alaliigi 4.2.2 „Keskmise suurusega ettevõtjate ja suurettevõtjate põllumajandustoodete töötlemise ning turustamise investeeringutoetus“ eesmärgiks on aidata kaasa toodete töötlemise osakaalu suurendamisele ja töötlemise efektiivsuse tõstmisele, mis suurendaks toodete konkurentsivõimet nii siseturul kui ka välisturgudel. Tegevuse alaliigi 4.2.2 projektid panustavad sihtvaldkonda 5B.

Tegevuse alaliigi 4.2.2 kavandatud kogueelarve programmiperioodiks 2014–2020 on 16 560 000 eurot. Perioodil 2014–2015 toimus 4.2.2 esimene taotlusvoor ajavahemikul 30. oktoobrist 6. novembrini 2015, mille eelarveks oli 4,8 miljonit eurot. Esimeses taotlusvoorus esitati 18 taotlust toetuse summas 7 896 327 eurot (vt Tabel 15).

Tabel 15. Tegevuse alaliigist 4.2.2 toetuse taotlemine 2015. aastal

Taotleja suurus	Taotlemine		
	Taotluste arv	Investeeringu kogumaksumus	Toetuse summa
Keskmise suurusega ettevõtjad	13	17 157 515	5 913 817
Suurettevõtjad	5	8 013 036	1 982 510
Kokku	18	25 170 551	7 896 327

Seisuga 31.12.2015 oli tegevuse alaliigi 4.2.2 esimese taotlusvooru taotluste menetlemine pooleli ja määramise otsuseid veel ei olnud tehtud. Menetlemise tähtajaks oli 1. aprill 2016. Samuti ei olnud tehtud 4.2.2 esimese taotlusvooru toetuse väljamakseid seisuga 31.12.2015.

4.2.3 Tegevuse alaliigi 4.2.3 „Tunnustatud tootjarühma põllumajandustoodete töötlemise ja turustamise investeeringutoetus“ finantsnäitajatest ja rakendamisest perioodil 2014–2015

Tegevuse alaliigi 4.2.3 „Tunnustatud tootjarühma põllumajandustoodete töötlemise ja turustamise investeeringutoetus“ eesmärgiks on ühistegevuse soodustamine töötlemise etapis, et selle kaudu tõsta omavaheline koostöö järgmisele tasandile, sest põllumajandussaaduste töötlemine on üheks võimaluseks, kuidas tootjad saavad parandada enda positsioone toidutarneahelas. Tegevuse alaliigi 4.2.3 projektid panustavad sihtvaldkonda 3A.

Tegevuse alaliigi 4.2.3 kavandatud kogueelarve programmiperioodiks 2014–2020 on 8 940 000 eurot. Perioodil 2014–2015 toimus 4.2.3 esimene taotlusvoor ajavahemikul 30. oktoobrist 6. novembrini 2015, mille eelarveks oli 3,86 miljonit eurot. Esimeses taotlusvoorus esitati 6 taotlust toetuse summas 4 853 157 eurot (vt Tabel 16).

Tabel 16. Tegevuse alaliigi 4.2.3 toetuse taotlemine 2015. aastal

Taotleja suurus	Taotlemine		
	Taotluste arv	Investeeringu kogumaksumus	Toetuse summa
Mikroettevõtjad	2	5 760 752	2 269 657
Väikese suurusega ettevõtjad	1	1 083 830	487 723
Keskmise suurusega ettevõtjad	2	9 309 334	2 038 627
Suurettevõtjad	1	228 600	57 150
Kokku	6	16 382 515	4 853 157

Seisuga 31.12.2015 oli 4.2.3 esimese taotlusvooru taotluste menetlemine pooleli ja määramise otsuseid veel ei olnud tehtud. Menetlemise tähtajaks oli 1. aprill 2016. Samuti ei olnud tehtud 4.2.3 esimese taotlusvooru toetuse väljamakseid seisuga 31.12.2015.

4.2.4 Ülevaade tegevuse liigi 4.2 realiseeritud väljundindikaatorite väärtustest perioodil 2014–2015

O.1 Avaliku sektori kogukulud eurodes (lõpetatud projektide alusel): tegevuse liigi 4.2 avaliku sektori kogukulud eurodes (O.1) perioodil 2014–2020 planeeritud väärtuseks on 75 000 000 eurot. Kuna seisuga 31.12.2015 ei tehtud tegevuse liigist 4.2 väljamakseid lõpetatud projektidele, siis perioodi 2014–2015 avaliku sektori kogukulude väärtuseks oli 0 (vt Tabel 17).

Tabel 17. Tegevuse liigi 4.2 avaliku sektori kogukulud

Väljundindikaatori nimetus	Realiseeritud 2014-2015	Perioodil 2014-2020	Rakendamise seis
O.1 Avaliku sektori kogukulud eurodes	0	75 000 000	0%

O.2 Koguinvesteering eurodes (avalik + erasektor) (lõpetatud projektide alusel): perioodi 2014–2020 kohta on kavandatud, et tegevuse liigi 4.2 koguinvesteering (avalik + erasektor) kokku on 204 000 000 eurot. Kuna seisuga 31.12.2015 ei tehtud tegevuse liigist 4.2 väljamakseid lõpetatud projektidele, siis perioodil 2014–2015 oli tegevuse liigi 4.2 koguinvesteeringu (avalik + erasektor) väärtuseks 0 (vt Tabel 18).

Tabel 18. Tegevuse liigi 4.2 koguinvesteering eurodes (avalik + erasektor)

Väljundindikaatori nimetus	Realiseeritud 2014-2015	Perioodil 2014-2020	Rakendamise seis
O.2 Koguinvesteering eurodes (avalik + erasektor)	0	204 000 000	0%

O.3 Investeerimiseks (põllumajandustoodete töötlemise ja turustamise) toetust saanud tegevuste arv (lõpetatud projektide alusel): perioodi 2014–2020 kohta on kavandatud investeerimiseks põllumajandustoodete töötlemise ja turustamise toetust saanud tegevuste arvuks 150 toetatud tegevust. Kuna seisuga 31.12.2015 ei tehtud tegevuse liigist 4.2 väljamakseid lõpetatud projektidele, siis perioodil 2014–2015 oli tegevuse liigist 4.2 investeerimiseks põllumajandustoodete töötlemise ja turustamise toetust saanud tegevuste arvuks 0 (vt Tabel 19).

Tabel 19. Tegevuse liigist 4.2 investeerimiseks põllumajandustoodete töötlemise ja turustamise toetust saanud tegevuste arv

Väljundindikaatori nimetus	Realiseeritud 2014-2015	Perioodil 2014-2020	Rakendamise seis
O.3 Investeerimiseks põllumajandustoodete töötlemise ja turustamise toetust saanud tegevuste arv	0	150	0%

4.3 Tegevuse liigi 4.3 „Põllu- ja metsamajanduse taristu arendamine ja hoid“ ülevaade

Tegevuse liigi 4.3 eesmärk

Tegevuse liigi 4.3 „Põllu- ja metsamajanduse taristu arendamine ja hoid“ eesmärgiks on maatulundusmaa viljelusväärtuse suurendamine ja sihtotstarbelise kasutuse tagamine korrastatud kuivendussüsteemide ja juurdepääsuteede kaudu. Kõik tegevuse liigi 4.3 projektid panustavad sihtvaldkonda 2A.

Tegevuse liik 4.3 jaguneb kaheks tegevuse alaliigiks:

- 1) 4.3.1 „Põllu- ja metsamajanduse taristu arendamise ning hoiu investeeringutoetus riigi poolt korrashoitavate ühiseesvoolude uuendamiseks“;
- 2) 4.3.2 „Põllu- ja metsamajanduse taristu arendamise ja hoiu investeeringutoetus“.

Programmperioodil 2014–2020 on tegevuse liigi 4.3 kavandatud eelarve kokku 49 000 000 eurot. Tegevuse liigi 4.3 kogueelarvest moodustab EAFRD osa 40 670 000 eurot ja Eesti riigi eelarve 8 330 000 eurot.

4.3.1 Tegevuse alaliigi 4.3.1 „Põllu- ja metsamajanduse taristu arendamise ning hoiu investeeringutoetus riigi poolt korrashoitavate ühiseesvoolude uuendamiseks“ finantsnäitajatest ja rakendamisest perioodil 2014–2015

Tegevuse alaliigi 4.3.1 „Põllu- ja metsamajanduse taristu arendamise ning hoiu investeeringutoetus riigi poolt korrashoitavate ühiseesvoolude uuendamiseks“ üldeesmärgiks on maatulundusmaa viljelusväärtuse suurendamine ja sihtotstarbelise kasutuse tagamine korrastatud kuivendussüsteemide kaudu. Investeeringutoetuse spetsiifiline eesmärk on parandada riigi poolt korrashoitavate ühiseesvoolude tehnilist ja ökoloogilist seisukorda.

Tegevuse alaliigi 4.3.1 kavandatud kogueelarve programmiperioodiks 2014–2020 on 5 400 000 eurot. Perioodil 2014–2015 toimus tegevuse alaliigi 4.3.1 esimene taotlusvoor ajavahemikul 5. oktoobrist 12. oktoobrini 2015, mille eelarveks oli 900 000 eurot. Esimeses taotlusvoorus esitati 17 taotlust toetuse summas 886 742 eurot. Kuna 4.3.1 toetuse määr on 100% abikõlblikest kuludest, siis esimese taotlusvooru tulemusena määrati toetust kõigile 17 taotlusele toetuse summas 886 742 eurot. (vt Tabel 20) Määratud toetuse summa moodustas esimeseks taotlusvooruks kavandatud eelarvest 98,5%.

Tabel 20. Tegevuse alaliigist 4.3.1 toetuse taotlemine ja määramine 2015. aastal

Taotlusvoor	Taotlemine			Määramine		
	Taotluste arv	Investeeringu kogumaksumus	Toetuse summa	Taotluste arv	Investeeringu kogumaksumus	Toetuse summa
I	17	886 762	886 742	17	886 762	886 742
Kokku	17	886 762	886 742	17	886 762	886 742

17 taotlusega uuendatakse 17 riigieesvoolu lõiku kogupikkuses 117,67 km, mis on eesvooluks 13 705,1 ha kuivendatud põllumajandusmaale. Keskmise toetusega uuendatav ühiseesvoolu pikkus on 6,9 km. Kõige pikem uuendatav riigieesvoolu lõik on Neeva kanal Järvamaal (22,7 km), mis on eesvooluks 2229,5 ha kuivendatud põllumajandusmaale. Kõige lühem toetusega uuendatav lõik on Villivara peakraav Hiiumaal (3 km).

Kõige suurem osa määratud toetusest (33%) kasutatakse voolusängi setetest puhastamisele, millele järgneb ettevalmistavate tööde tegemine (28%) ja truupide uuendamine (20%).

Toetusega uuendatavad ühiseesvoolud hõlmavad 11 maakonda. Arvuliselt uuendatakse kõige rohkem riigieesvoolu Pärnumaal (3 lõiku). Määratud toetuse summa alusel on esikohal Harjumaa (12% määratud toetusest) ja Pärnumaa (12% määratud toetusest). Esimese taotlusvooru tulemusena uuendustöid ei tehta 4 maakonnas: Ida-Virumaa, Läänemaa, Jõgevamaa ega Põlvamaa riigieesvooludel.

Seisuga 31.12.2015 ei tehtud tegevuse alaliigi 4.3.1 esimese taotlusvooru toetuse väljamakseid.

4.3.2 Tegevuse alaliigi 4.3.2 „Põllu- ja metsamajanduse taristu arendamise ja hoiu investeeringutoetus“ finantsnäitajatest ja rakendamisest perioodil 2014–2015

Tegevuse alaliigi 4.3.2 „Põllu- ja metsamajanduse taristu arendamise ja hoiu investeeringutoetus“ üldesmärgiks on maatulundusmaa viljelusväärtuse suurendamine ja sihtotstarbelise kasutuse tagamine korrastatud kuivendussüsteemide ja juurdepääsuteede kaudu. Spetsiifilisteks eesmärkideks on põllu- ja erametsamajanduse tootmistingimuste tasakaalustamine erinevates maapiirkondades, vähendades ebasoodsast veerežiimist tingitud põllumajandustootmise riske ja suurendades erametsa tootlikkust. Eesmärkideks on veel üleujutusohude vähendamine ja eesvoolude isepuhastamisvõime suurendamine, hajukoormuse leviku vähendamine ning maaparanduse ühistegevuse arendamine, mis aitab terviklikult maaparandussüsteeme korrastada.

Tegevuse alaliigi 4.3.1 kavandatud kogueelarve programmiperioodiks 2014–2020 on 43 600 000 eurot. Perioodil 2014–2015 toimus 4.3.2 esimene taotlusvoor ajavahemikul 5. oktoobrist 12. oktoobrini 2015, mille eelarveks oli 6 miljonit eurot ja millest 1,8 miljonit oli määratud ettevõtjatele ning 4,2 miljonit mittetulundusühingutele. Mittetulundusühingute sihtgrupi moodustavad maaparandusühistu, mittetulundusliku metsaühistu ja mittetulundusühingu taotlused. Ettevõtjate sihtgrupi moodustavad põllumajandusega tegelevad ettevõtjad, erametsaomanikust ettevõtjad ning tulunduslikud metsaühistud.

Esimeses taotlusvoorus esitati 49 taotlust, sh ettevõtjad esitasid 32 ja mittetulundusühingud 17 taotlust, toetuse summas 8 375 917 eurot (vt Tabel 21).

Tabel 21. Tegevuse alaliigist 4.3.2 toetuse taotlemine 2015. aastal

Sihtgrupp	Taotlemine		
	Taotluste arv	Investeeringu kogumaksumus	Toetuse summa
Ettevõtjad	32	6 407 823	4 884 812
Mittetulundusühingud	17	4 262 053	3 491 105
Kokku	49	10 669 876	8 375 917

Ettevõtjate sihtgrupi taotletud toetuse summa ületas ettevõtjatele kavandatud eelarvet 2,7 korda. Mittetulundusühingute sihtgrupi toetuse taotlusi esitati mittetulundusühingu sihtgrupi eelarvest vähem (83% mittetulundusühingute esimese taotlusvooru eelarvest). Mittetulundusühingute sihtgrupi vabanenud vahendeid (17% mittetulundusühingute esimese taotlusvooru eelarvest) kasutati ettevõtjate sihtgrupi taotluste rahuldamiseks 2016. aastal.

Tegevuste lõikes taotleti enim toetust maaparandusega otseselt seotud tegevusteks. Kõige enam taotleti toetust kuivendussüsteemi reguleeriva võrgu rekonstrueerimiseks (6 miljonit eurot) ja kuivendussüsteemi eesvoolu rekonstrueerimiseks (1,2 miljonit eurot). Keskkonnakaitserajatisi taotleti 53 tükki, mis tähendab, et igas taotluses oli vähemalt üks keskkonnakaitserajatis. Perioodil 2014–2015 taotleti toetust kokku 347 tegevuse jaoks.

Seisuga 31.12.2015 oli tegevuse alaliigi 4.3.2 esimese taotlusvooru taotluste menetlemine pooleli ja määramise otsuseid veel ei olnud tehtud. Menetlemise tähtajaks oli 19. veebruar 2016. Samuti ei tehtud 4.3.2 esimese taotlusvooru toetuse väljamakseid seisuga 31.12.2015.

4.3.3 Ülevaade tegevuse liigi 4.3 realiseeritud väljundindikaatorite väärtustest perioodil 2014–2015

O.1 Avaliku sektori kogukulud eurodes (lõpetatud projektide alusel): tegevuse liigi 4.3 avaliku sektori kogukulud eurodes (O.1) perioodil 2014–2020 planeeritud väärtuseks on 49 000 000 eurot. Kuna seisuga 31.12.2015 ei tehtud tegevuse liigist 4.3 väljamakseid lõpetatud projektidele, siis perioodi 2014–2015 avaliku sektori kogukulude väärtuseks oli 0 (vt Tabel 22).

Tabel 22. Tegevuse liigi 4.3 avaliku sektori kogukulud

Väljundindikaatori nimetus	Realiseeritud 2014–2015	Perioodil 2014–2020	Rakendamise seis
O.1 Avaliku sektori kogukulud eurodes	0	49 000 000	0%

O.2 Koguinvesteering eurodes (avalik + erasektor) (lõpetatud projektide alusel): perioodi 2014–2020 kohta on kavandatud, et tegevuse liigi 4.3 koguinvesteering (avalik + erasektor) kokku on 62 280 500 eurot. Kuna seisuga 31.12.2015 ei tehtud tegevuse liigist 4.3 väljamakseid lõpetatud projektidele, siis perioodil 2014–2015 oli tegevuse liigi 4.3 koguinvesteeringu (avalik + erasektor) väärtuseks 0 (vt Tabel 23).

Tabel 23. Tegevuse liigi 4.3 koguinvesteering eurodes (avalik + erasektor)

Väljundindikaatori nimetus	Realiseeritud 2014–2015	Perioodil 2014–2020	Rakendamise seis
O.2 Koguinvesteering eurodes (avalik + erasektor)	0	62 280 500	0%

4.4 Tegevuse liigi 4.4 „Kiviaia taastamise toetus“ ülevaade

4.4.1 Tegevuse liigi 4.4 eesmärk

Kiviaedade rajamise ja taastamise toetuse eesmärgiks on aidata kaasa kõrge ajaloolise, kultuurilise ja maastikulise väärtusega traditsiooniliste põllumajandusmaastike säilimisele. Kiviaedade rajamise ja taastamise kaudu säilitatakse ja suurendatakse maastike esteetilist väärtust, luuakse elupaiku ning suurendatakse bioloogilist ja maastikulist mitmekesisust. Kõik tegevuse liigi 4.4 projektid panustavad tervikuna prioriteet 4 sihtvaldkondadesse 4A, 4B ja 4C.

Tegevuse alaliigi 4.4 kavandatud kogueelarve programmiperioodiks 2014–2020 on 2 500 000 eurot.

Tegevuse liiki 4.4 ei olnud seisuga 31.12.2015 veel rakendatud. Esimene taotlusvoor toimus 2016. aastal.

5. Meetme 6 „Põllumajandusettevõtete ja ettevõtluse areng“ (määruse (EL) nr 1303/2013 artikkel 19) ülevaade

Meede 6 jaguneb kolmeks tegevuse liigiks:

- 1) tegevuse liik 6.1 „Noorte põllumajandustootjate tegevuse alustamine“;
- 2) tegevuse liik 6.3 „Väikeste põllumajandusettevõtete arendamine“;
- 3) tegevuse liik 6.4 „Investeeringud majandustegevuse mitmekesistamiseks maapiirkonnas mittepõllumajandusliku tegevuse suunas“.

5.1 Tegevuse liigi 6.1 „Noorte põllumajandustootjate tegevuse alustamine“ ülevaade

5.1.1 Tegevuse liigi 6.1 eesmärk

Tegevuse liigi 6.1 „Noorte põllumajandustootjate tegevuse alustamine“ üldeesmärgiks on üldeesmärgiks on noorte põllumajandustootjate tegevuse alustamise hõlbustamine ja põlvkondade vahetusele kaasaaitamine põllumajanduses ning kaasaegsete teadmistega ja kogemustega põllumajandustootjate jätkusuutliku vanuselise struktuuri kujundamisele kaasaaitamine. Spetsiifilisteks eesmärkideks on noorte põllumajandustootjate abistamine põllumajandusliku majapidamise sisseseadmisel, noorte põllumajandustootjate ettevõtte edaspidine struktuuriline kohandamine, tööhõive võimaluste laiendamine noortele ning noorte põllumajandustootjate erialase pädevuse ja töökogemuse suurendamine.

5.1.2 Tegevuse liigi 6.1 finantsnäitajatest ja rakendamisest perioodil 2014–2015

Programmiperioodil 2014–2020 on tegevuse liigi 6.1 kavandatud eelarve kokku 22 124 000 eurot. Tegevuse liigi 6.1 kogueelarvest moodustab EAFRD osa 18 040 000 eurot ja Eesti riigi eelarve 3 960 000 eurot ning 124 000 eurot I sambast ümbertõstetavad vahendid. Tegevuse liigi 6.1 kõik projektid panustavad sihtvaldkonna 2B. Kui tegevuse liigi 6.1 projektil on lisanduv sihtvaldkond, millesse projekt täiendavalt panustab, siis tuleb lisaks peamisele sihtvaldkonnale 2B määratleda ka lisanduv sihtvaldkond, kas 2A, 5C või 6A järgmiselt:

- 1) projektid, mis tehakse ettevõtjate poolt, kes on üle võtnud oma vanema, vanavanema või mõne muu ettevõtte, panustavad sihtvaldkonda 2A;
- 2) projektid, mille raames tehakse investeeringuid bioenergiasse, panustavad sihtvaldkonda 5C;
- 3) projektid, mis tehakse ettevõtjate poolt, kes on asutanud uue ettevõtte, panustavad sihtvaldkonda 6A.

Perioodil 2014–2015 tegevuse liigi 6.1 raames taotlusvoore ei toimunud.

5.1.3 Ülevaade tegevuse liigi 6.1 realiseeritud väljundindikaatorite väärtustest perioodil 2014–2015

O.1 Avaliku sektori kogukulud eurodes (lõpetatud projektide alusel): tegevuse liigi 6.1 avaliku sektori kogukulud eurodes (O.1) perioodil 2014–2020 planeeritud väärtuseks on 22 124 000 eurot. Kuna seisuga 31.12.2015 taotlusvoore ei toimunud (rakendamisega alustatakse 2016. aastal) ja tegevuse liigist 6.1 toetuse väljamakseid ei tehtud, siis perioodil 2014–2015 oli avaliku sektori kogukulude väärtus 0 (vt Tabel 24).

Tabel 24. Tegevuse liigi 6.1 avaliku sektori kogukulud

Väljundindikaatori nimetus	Realiseeritud 2014–2015	Perioodil 2014–2020	Rakendamise seis
O.1 Avaliku sektori kogukulud eurodes	0	22 124 000	0%

O.2 Koguinvesteering eurodes (avalik + erasektor) (lõpetatud projektide alusel): perioodi 2014–2020 kohta on kavandatud, et tegevuse liigi 6.1 koguinvesteering (avalik + erasektor) kokku on 23 100 000 eurot. Kuna seisuga 31.12.2015 taotlusvoore ei toimunud ja tegevuse liigist 6.1 toetuse väljamakseid ei tehtud, siis perioodi 2014–2015 koguinvesteeringu väärtuseks oli 0 (vt Tabel 25).

Tabel 25. Tegevuse liigi 6.1 koguinvesteering eurodes (avalik + erasektor)

Väljundindikaatori nimetus	Realiseeritud 2014–2015	Perioodil 2014–2020	Rakendamise seis
O.2 Koguinvesteering eurodes (avalik + erasektor)	0	23 100 000	0%

O.4 Nende põllumajanduslike majapidamiste arv, kes on saanud noortele põllumajandustootjatele antavat äriettevõtte asutamise toetust (lõpetatud projektide alusel): perioodi 2014–2020 kohta on kavandatud, et nende põllumajanduslike majapidamiste arv, kes on saanud noortele põllumajandustootjatele antavat äriettevõtte asutamise toetust, on 533. Kuna seisuga 31.12.2015 taotlusvoore ei toimunud ja tegevuse liigist 6.1 toetuse väljamakseid ei tehtud ning põllumajanduslikud majapidamised ei saanud noortele põllumajandustootjatele antavat äriettevõtte asutamise toetust, siis perioodil 2014–2015 oli O.4 väärtuseks 0 (vt Tabel 26).

Tabel 26. Põllumajanduslike majapidamiste arv, kes on saanud noortele põllumajandustootjatele antavat äriettevõtte asutamise toetust

Väljundindikaatori nimetus	Realiseeritud 2014–2015	Perioodil 2014–2020	Rakendamise seis
O.4 Nende põllumajanduslike majapidamiste arv, kes on saanud noortele põllumajandustootjatele antavat äriettevõtte asutamise toetust	0	533	0%

5.2 Tegevuse liigi 6.3 „Väikese põllumajandusettevõtete arendamine“ ülevaade

5.2.1 Tegevuse liigi 6.3 eesmärk

Tegevuse liigi 6.3 „Väikese põllumajandusettevõtete arendamine“ üldeesmärgiks on Eesti maaelu arengukava 2014–2020 alusel toetada EAFRDst maaelu arengut läbi väikeste põllumajandusettevõtete arendamise. Toetuse spetsiifilisemad eesmärgid on väikeste põllumajandusettevõtete põhivara moderniseerimine ning majandusliku toimimise parandamine.

5.2.2 Tegevuse liigi 6.3 finantsnäitajatest ja rakendamisest perioodil 2014–2015

Programmiperioodil 2014–2020 on tegevuse liigi 6.3 kavandatud eelarve kokku 30 000 000 eurot. Tegevuse liigi 6.4 kogueelarvest moodustab EAFRD osa 425 000 eurot ja Eesti riigi eelarve 75 000 eurot ning 29 500 000 eurot I sambast ümbertõstetavad vahendid. Tegevuse liigi 6.3 projektid panustavad nii sihtvaldkonda 2A kui ka 6A.

Perioodil 2014–2015 toimus tegevuse liigi 6.3 rakendamiseks kaks taotlusvooru:

- 1) 9. veebruarist 23. veebruarini 2015;
- 2) 17. augustist 31. augustini 2015.

Esimese taotlusvooru eelarveks oli 9 300 000 eurot ja teise taotlusvooru eelarveks 2 700 000 eurot. Kahe taotlusvooru eelarve kokku oli 12 000 000 eurot. Esimeses taotlusvoorus esitati 729 taotlust toetuse summas 10 705 040 eurot. Teises taotlusvoorus esitati 15 taotlust toetuse

summas 222 252 eurot. Kahes taotlusvoorus kokku esitati 744 taotlust, millega taotleti toetust summas 10 927 293 eurot. (vt Tabel 27)

Tabel 27. Tegevuse liigist 6.3 taotlemine taotlusvoorude lõikes 2015. aastal

Taotlusvoor	Taotlemine		
	Taotluste arv	Investeeringu kogumaksumus	Toetuse summa
I taotlusvoor	729	15 456 689	10 705 040
II taotlusvoor	15	237 912	222 252
Kokku	744	15 694 602	10 927 293

Teine taotlusvoor avati vaid seakasvatajatele, et aidata nende tootmishoonetes sigade Aafrika katku vältimiseks rakendada vajalikke täiendavaid kohustuslikke bioohutusnõudeid või oma majandustegevust ümber korraldada (seakasvatuse lõpetamine).

Tegevuse liigi 6.3 heakskiidetud taotluste arv 2015. aastal oli 641 taotlust 744 esitatud taotlusest, millega määrati toetust summas 9 407 465 eurot (vt Tabel 28).

Tabel 28. Tegevuse liigist 6.3 toetuse määramine taotlusvoorude lõikes 2015. aastal

Taotlusvoor	Määramine		
	Taotluste arv	Investeeringu kogumaksumus	Toetuse summa
I taotlusvoor	633	13 425 561	9 287 465
II taotlusvoor	8	130 660	120 000
Kokku	641	13 556 221	9 407 465

Tegevuse liigist 6.3 väljamakstud toetuse summa aastal 2015 oli 7 794 841 eurot, mille abil planeeritakse teha investeeringuid 11 367 345 euro väärtuses (vt Tabel 29).

Tabel 29. Tegevuse liigist 6.3 toetuse väljamaksmine taotlusvoorude lõikes 2015. aastal

Taotlusvoor	Maksmine		
	Taotluste arv	Investeeringu kogumaksumus	Toetuse summa
I taotlusvoor	633	11 269 310	7 704 841
II taotlusvoor	8	98 035	90 000
Kokku	641	11 367 345	7 794 841

Seisuga 31.12.2015 oli tegevuse liigist 6.3 väljamakstud toetuse summa osakaal 25,98% programmiperioodiks 2014–2020 ette nähtud kogueelarvest.

5.2.3 Ülevaade tegevuse liigi 6.3 realiseeritud väljundindikaatorite väärtustest perioodil 2014–2015

O.1 Avaliku sektori kogukulud eurodes (lõpetatud projektide alusel): tegevuse liigi 6.3 avaliku sektori kogukulud eurodes (O.1) perioodil 2014–2020 planeeritud väärtuseks on 30 000 000 eurot. Lõpetatud projektide alusel olid perioodil 2014–2015 tegevuse liigi 6.3 avaliku sektori kogukulud 1 387 907 eurot, s.o 4,6% kogu programmiperioodiks planeeritud avaliku sektori kogukuludest (vt Tabel 30).

Tabel 30. Tegevuse liigi 6.3 avaliku sektori kogukulud

Väljundindikaatori nimetus	Realiseeritud 2014–2015	Perioodil 2014–2020	Rakendamise seis
O.1 Avaliku sektori kogukulud eurodes	1 387 907	30 000 000	4,6%

O.2 Koguinvesteering eurodes (avalik + erasektor) (lõpetatud projektide alusel): perioodi 2014–2020 kohta on kavandatud, et tegevuse liigi 6.3 koguinvesteering (avalik + erasektor) kokku on 30 000 000 eurot. Lõpetatud projektide alusel oli perioodil 2014–2015 koguinvesteering 1 924 404 eurot, s.o 6,4% kogu programmiperioodiks kavandatud (vt Tabel 31).

Tabel 31. Tegevuse liigi 6.3 koguinvesteering eurodes

Väljundindikaatori nimetus	Realiseeritud 2014–2015	Perioodil 2014–2020	Rakendamise seis
O.2 Koguinvesteering eurodes (avalik + erasektor)	1 924 404	30 000 000	6,4%

O.4 Nende põllumajanduslike majapidamiste arv, kes on saanud äriettevõtte asutamise toetust väikeste põllumajandusettevõtete arendamiseks (lõpetatud projektide alusel): perioodi 2014–2020 kohta on kavandatud, et nende põllumajanduslike majapidamiste arv, kes saavad äriettevõtte asutamise toetust väikeste põllumajandusettevõtete arendamiseks, on 2 000. Lõpetatud projektide alusel oli perioodil 2014–2015 nende põllumajanduslike majapidamiste arvu, kes said äriettevõtte asutamise toetust väikeste põllumajandusettevõtete arendamiseks, väärtuseks 94, s.o 4,7% kogu programmiperioodiks kavandatud (vt Tabel 32).

Tabel 32. Nende põllumajanduslike majapidamiste arv, kes on saanud äriettevõtte asutamise toetust väikeste põllumajandusettevõtete arendamiseks

Väljundindikaatori nimetus	Realiseeritud 2014–2015	Perioodil 2014–2020	Rakendamise seis
O.4 Nende põllumajanduslike majapidamiste arv, kes on saanud äriettevõtte asutamise toetust väikeste põllumajandusettevõtete arendamiseks	94	2 000	4,7%

5.3 Tegevuse liigi 6.4 „Investeeringud majandustegevuse mitmekesistamiseks maapiirkonnas mittepõllumajandusliku tegevuse suunas“ ülevaade

5.3.1 Tegevuse liigi 6.4 eesmärk

Tegevuse liigi 6.4 üldeesmärgiks on maapiirkonnas (eelkõige keskustest eemalejäävates piirkondades) püsiva majandusliku baasi ning sobivate ja atraktiivsete töökohtade loomise soodustamiseks maaettevõtluse mitmekesistamine ja arendamine. Tegevuse liigi 6.4 spetsiifilisteks eesmärkideks on põllumajandusettevõtja tegevuse mitmekesistamine mittepõllumajandusliku tegevuse suunas ning muu maaettevõtja mittepõllumajandusliku tegevuse arendamine ja mitmekesistamine.

Üheks maaettevõtluse tulevikuvõimaluseks on kindlasti ka taastuenergia, sealhulgas biogaasil, põhinevate lahenduste laialdasem kasutuselevõtt. Seepärast on tegevuse liigi 6.4 raames võimalik toetust taotleda taastuenergia kasutamiseks mõeldud investeeringute toetamiseks. Veelgi enam, tegevuse liigi raames eelistatakse päikese-, vee-, tuule- ja bioenergia tootmisega seotud investeeringuid. Lisaks sihtvaldkondadele 6A ja 5C, mille alt tegevuse liik on programmeeritud (5C osas rahastamisvahendite kaudu antava toetuse puhul), panustab tegevuse liik 6.4 ka sihtvaldkonda 6B.

5.3.2 Tegevuse liigi 6.4 finantsnäitajatest ja rakendamisest perioodil 2014–2015

Tegevuse liigi 6.4 kogueelarve perioodiks 2014–2020 on 70 000 000 eurot, millest 57 000 000 eurot moodustab tagastamatu abi (kogu summa on programmeeritud sihtvaldkond 6A alt) ja 13 000 000 eurot finantsinstrument (10 000 000 eurot sihtvaldkond 6A ja 3 000 000 eurot sihtvaldkond 5C). Tegevuse liigi 6.4 kogueelarvest moodustab EAFRD osa 56 160 000 eurot ja Eesti riigi eelarve 13 840 000 eurot.

Perioodil 2014–2015 toimus tegevuse liigi 6.4 rakendamiseks üks taotlusvoor ajavahemikul 13. aprillist 20. aprillini 2015. Taotlusvooru eelarveks oli 17 000 000 eurot (tagastamatu abi), millest 5 100 000 eurot oli mõeldud põllumajandusettevõtjatele ja 11 900 000 eurot mittepõllumajanduslikele ettevõtjatele. Esimeses taotlusvoorus esitati 353 taotlust toetuse summas 27 326 833 eurot. Toetust taotleti ette nähtud vooru eelarvest 61% rohkem. Kõige aktiivsemad toetuse taotlejad olid mittepõllumajandusliku ettevõtlusega tegelevad mikroettevõtjad, kes esitasid 289 taotlust 353 taotlusest. Toetuse taotlemine sihtgruppide lõikes on esitatud Tabelis 33.

Tabel 33. Tegevuse liigist 6.4 toetuse taotlemine sihtgruppide lõikes 2015. aastal

Sihtgrupp	Taotlemine		
	Taotluste arv	Investeeringu kogumaksumus	Toetuse summa
I taotlusvoor kokku	353	71 113 610	27 326 833
sh mittepõllumajandustootmisega tegelev mikroettevõtte	289	60 751 659	23 230 729

sh põllumajandustootmisega tegelev mikroettevõte	64	10 361 951	4 096 104
Tegevuse liik 6.4 kokku	353	71 113 610	27 326 833

Tegevuse liigi 6.4 heakskiidetud taotluste arv 2015. aastal oli 203 taotlust 353 esitatud taotlusest, millega määrati toetust summas 16 917 841 eurot. Toetuse määramine sihtgruppide lõikes on kajastatud Tabelis 34. Finantsinstrumenti ei rakendatud.

Tabel 34. Tegevuse liigist 6.4 toetuse määramine sihtgruppide lõikes 2015. aastal

Sihtgrupp	Määramine		
	Taotluste arv	Investeeringu kogumaksumus	Toetuse summa
I taotlusvoor kokku	203	43 797 438	16 917 841
sh mittepõllumajandus-tootmisega tegelev mikroettevõte	155	35 246 546	13 540 906
sh põllumajandustootmisega tegelev mikroettevõte	48	8 550 892	3 376 935
Tegevuse liik 6.4 kokku	203	43 797 438	16 917 841

Tegevuse liigist 6.4 väljamakstud toetuse summa aastal 2015 oli 104 154 eurot, mille abil planeeritakse teha investeeringuid 261 055 euro väärtuses. Toetuse väljamaksmine sihtgruppide lõikes on kajastatud Tabelis 35. Finantsinstrumenti ei rakendatud.

Tabel 35. Tegevuse liigist 6.4 toetuse väljamaksmine sihtgruppide lõikes 2015. aastal

Sihtgrupp	Maksmine		
	Taotluste arv	Investeeringu kogumaksumus	Toetuse summa
I taotlusvoor kokku	6	261 055	104 154
sh mittepõllumajandus-tootmisega tegelev mikroettevõte	4	218 285	87 046
sh põllumajandustootmisega tegelev mikroettevõte	2	42 770	17 108
Tegevuse liik 6.4 kokku	6	261 055	104 154

Seisuga 31.12.2015 oli tegevuse liigist 6.4 väljamakstud toetuse summa osakaal 0,2% programmiperioodiks 2014–2020 ette nähtud kogueelarvest.

5.3.3 Ülevaade tegevuse liigi 6.4 realiseeritud väljundindikaatorite väärtustest perioodil 2014–2015

O.1 Avaliku sektori kogukulud (lõpetatud projektide alusel): tegevuse liigi 6.4 avaliku sektori kogukulud eurodes (O.1) perioodil 2014–2020 planeeritud väärtuseks on 70 000 000 eurot, sh 57 000 000 on tagastamatu abi ja 13 000 000 eurot finantsinstrument. Perioodil

2014–2015 oli tegevuse liigi 6.4 avaliku sektori kogukulude väärtuseks 4 217 eurot, s.o 0% kogu programmiperioodiks planeeritud avaliku sektori kogukuludest (vt Tabel 36).

Tabel 36. Tegevuse liigi 6.4 avaliku sektori kogukulud

Väljundindikaatori nimetus	Realiseeritud 2014–2015	Perioodil 2014–2020	Rakendamise seis
O.1 Avaliku sektori kogukulud eurodes	4 217	70 000 000*	0%

O.2 Koguinvesteering (avalik + erasektor) (lõpetatud projektide alusel): Perioodi 2014–2020 kohta on kavandatud, et tegevuse liigi 6.3 koguinvesteering (avalik + erasektor) kokku on 145 500 000 eurot. Lõpetatud projektide alusel oli koguinvesteering perioodil 2014–2015 10 544 eurot, s.o 0% kogu programmiperioodiks kavandatud (vt Tabel 37).

Tabel 37. Tegevuse liigi 6.4 koguinvesteering eurodes

Väljundindikaatori nimetus	Realiseeritud 2014–2015	Perioodil 2014–2020	Rakendamise seis
O.2 Koguinvesteering eurodes (avalik + erasektor)	10 544*	145 500 000**	0%

*FI (5C) on 0 eurot ja tagastamatu abi (6A) 10 544 eurot

**FI (5C) on 3 000 000 eurot ja tagastamatu abi (6A) on 142 500 000 eurot

O.3 Toetatud tegevuste arv (lõpetatud projektide alusel): Perioodiks 2014–2020 on planeeritud finantsinstrumendi raames 1 tegevus sihtvaldkonna 5C alt. Tagastamatu abi osas sihtvaldkonna 6A raames ei ole perioodiks 2014–2020 antud näitajat kavandatud. Lõpetatud projektide alusel oli O.3 väärtus 0, kuna finantsinstrumenti ei rakendatud perioodil 2014–2015 (vt Tabel 38).

Tabel 38. Tegevuse liigist 6.4 toetatud tegevuste arv

Väljundindikaatori nimetus	Realiseeritud 2014–2015	Perioodil 2014–2020	Rakendamise seis
O.3 Toetatud tegevuste arv	0	1**	0%

**1 tegevus FI raames 5C alt, tagastamatu abi osas ei ole seda planeerinud

O.4 Nende põllumajanduslike majapidamiste või toetuse saajate arv, kes on saanud äriettevõtte asutamiseks toetust/toetust investeerimiseks mittepõllumajanduslikesse tegevustesse maapiirkondades (lõpetatud projektide alusel): perioodi 2014–2020 kohta on kavandatud, et nende põllumajanduslike majapidamiste või toetuse saajate arv, kes on saanud äriettevõtte asutamiseks toetust/toetust investeerimiseks mittepõllumajanduslikesse tegevustesse maapiirkondades, on 381. Lõpetatud projektide alusel oli perioodil 2014–2015 toetust saanud mittepõllumajandusliku ettevõtluse arendamiseks maapiirkonnas 1 mittepõllumajandusliku ettevõtlusega tegelev mikroettevõtja. Nimetatud perioodil põllumajanduslike majapidamiste arv oli 0. (vt Tabel 39)

Tabel 39. Põllumajanduslike majapidamiste või toetuse saajate arv, kes on saanud äriettevõtte asutamiseks toetust/toetust investeerimiseks mittepõllumajanduslikesse tegevustesse maapiirkondades

Väljundindikaatori nimetus	Realiseeritud 2014–2015	Perioodil 2014–2020	Rakendamise seis
O.4 Nende põllumajanduslike majapidamiste või toetuse saajate arv, kes on saanud äriettevõtte asutamiseks toetust/toetust investeerimiseks mittepõllumajanduslikesse tegevustesse maapiirkondades	1*	381**	0,3%

* tagastamatu abi kasusaaja

**380 tagastamatu abi kasusaajad (6A), 1 FI kasusaaja (5C)

6. Meetme 8 „Investeeringud metsaala arengusse ja metsade elujõulisuse parandamise“ (määruse (EL) nr 1303/2013 artiklid 21–26) ülevaade

6.1 Meetme 8 eesmärk

Meetme 8 eesmärgiks on jätkusuutlik ja tulemuslik metsa majandamine, mis soodustab metsa elujõulisuse tõstmist metsa liigilise koosseisu parandamise või muude metsakasvatusevõtete rakendamise kaudu, metsa bioloogilise mitmekesisuse, tervikliku ökosüsteemi ja kaitsefunktsiooni säilimist ja taastamist, aidates alal hoida metsa multifunktsionaalset rolli ning selle vaimset ja kultuurilist pärandit.

Meede 8 jaguneb kolmeks tegevuse liigiks:

- 1) tegevuse liik 8.3 „Toetus metsapõlengutest, loodusõnnetustest ja katastroofidest tingitud metsakahjustuste ennetamiseks“;
- 2) tegevuse liik 8.4 „Toetus metsapõlengutest, loodusõnnetustest ja katastroofidest tingitud metsakahjustuste kõrvaldamiseks“;
- 3) tegevuse liik 8.6 „Toetus investeerimiseks metsandustehnoloogiasse ning metsasaaduste töötlemisse, mobiliseerimisse ja turustamisse“.

Taotluse võtab vastu ja menetleb SA Erametsakeskus ning toetuse maksab välja PRIA.

6.2 Meetme 8 finantsnäitajatest ja rakendamisest perioodil 2014–2015, sh tegevuste liikide lõikes

Programmiperioodil 2014–2020 on meetme 8 kavandatud eelarve kokku 10 000 000 eurot. Meetme 8 kogueelarvest moodustab EAFRD osa 7 650 000 eurot ja Eesti riigi eelarve 1 350 000 eurot ning 1 000 000 eurot I sambast ümbertõstetavad vahendid. Seejuures tegevuste liikide 8.3 „Toetus metsapõlengutest, loodusõnnetustest ja katastroofidest tingitud metsakahjustuste ennetamiseks“ ja 8.4 „Toetus metsapõlengutest, loodusõnnetustest ja katastroofidest tingitud metsakahjustuste kõrvaldamiseks“ rakendamiseks on ette nähtud 1

000 000 eurot ja tegevuse liigi 8.6 „Toetus investeerimiseks metsandustehnoloogiatesse ning metsasaaduste töötlemise, mobiliseerimise ja turustamise“ rakendamiseks 9 000 000 eurot (sh 1 000 000 eurot I sambast ümbertõstetavaid vahendeid). Tegevuste liikide 8.3 ja 8.4 projektid panustavad tervikuna prioriteet 4 sihtvaldkondadesse 4A, 4B ja 4C. Tegevuse liigi 8.6 projektid panustavad sihtvaldkonda 5C.

6.2.1 Tegevuse liigi 8.3 finantsnäitajatest ja rakendamisest perioodil 2014–2015

Perioodil 2014–2015 toimus tegevuse liigi 8.3 rakendamiseks üks taotlusvoor ajavahemikul 8.–14. juuni 2015. Esimeses taotlusvoorus esitati 10 taotlust toetuse summas 104 436 eurot. Ettevõtlusvormilt esitasid kõige rohkem taotlusi juriidilised isikud, mis on mõistetav, kuna enamikeks tegevusteks sai toetust taotleda üksnes metsaühistu (vt Tabel 40).

Tabel 40. Tegevuse liigist 8.3 toetuse taotlemine ettevõtlusvormide lõikes 2015. aastal

Ettevõtlusvorm	Taotlemine		
	Taotluste arv	Investeeringu kogumaksumus	Toetuse summa
Juriidiline isik	5	122 976	102 730
Füüsiline isik	4	1 608	1 447
FIE	1	288	259
Kokku	10	124 872	104 436

Tegevuse liigi 8.3 heakskiidetud taotluste arv esimeses taotlusvoorus oli 10, millega määrati toetust summas 71 166 eurot, mille abil planeeritakse teha investeeringuid 84 305 euro väärtuses (vt Tabel 41).

Tabel 41. Tegevuse liigist 8.3 toetuse määramine 2015. aastal

Taotlusvoor	Määramine		
	Taotluste arv	Investeeringu kogumaksumus	Toetuse summa
I	10	84 305	71 166
Kokku	10	84 305	71 166

Tegevuse liigi 8.3 tegevusteks määrati toetust 32 erametsaomaniku 96 omandile.

Seisuga 31.12.2015 ei tehtud tegevuse liigist 8.3 esimese taotlusvooru toetuse väljamakseid.

6.2.2 Tegevuse liigi 8.4 finantsnäitajatest ja rakendamisest perioodil 2014–2015

Perioodil 2014–2015 toimus tegevuse liigi 8.4 rakendamiseks üks taotlusvoor ajavahemikul 8.–14. juuni 2015. Esimeses taotlusvoorus esitati 14 taotlust toetuse summas 195 761 eurot. Ettevõtlusvormilt esitasid kõige rohkem taotlusi füüsilised isikud (vt Tabel 42).

Tabel 42. Tegevuse liigist 8.4 toetuse taotlemine ettevõtlusvormide lõikes 2015. aastal

Ettevõtlusvorm	Taotlemine		
	Taotluste arv	Investeeringu kogumaksumus	Toetuse summa
Juriidiline isik	4	352 336	185 708
Füüsiline isik	6	13 259	7 049
FIE	4	3 338	3 004
Kokku	14	368 933	195 761

Tegevuse liigi 8.4 heakskiidetud taotluste arv esimeses taotlusvoorus oli 10, millega määrati toetust summas 126 508 eurot, mille abil planeeritakse teha investeeringuid 257 205 euro väärtuses (vt Tabel 43).

Tabel 43. Tegevuse liigist 8.4 toetuse määramine 2015. aastal

Taotlusvoor	Määramine		
	Taotluste arv	Investeeringu kogumaksumus	Toetuse summa
I	10	257 205	126 508
Kokku	10	257 205	126 508

Tegevuse liigi 8.4 tegevusteks määrati toetust 8 erametsaomaniku 64 omandile.

Seisuga 31.12.2015 ei tehtud tegevuse liigist 8.4 esimese taotlusvooru toetuse väljamakseid.

6.2.3 Tegevuse liigi 8.6 finantsnäitajatest ja rakendamisest perioodil 2014–2015

Perioodil 2014–2015 toimus tegevuse liigi 8.6 rakendamiseks üks taotlusvoor ajavahemikul 8.–14. juuni 2015. Esimeses taotlusvoorus esitati 577 taotlust toetuse summas 1 583 225 eurot. Ettevõtlusvormilt esitasid kõige rohkem taotlusi füüsilised isikud, kuid kõige suurema summa toetust taotlesid juriidilised isikud (vt Tabel 44).

Tabel 44. Tegevuse liigist 8.6 toetuse taotlemine ettevõtlusvormide lõikes 2015. aastal

Ettevõtlusvorm	Taotlemine		
	Taotluste arv	Investeeringu kogumaksumus	Toetuse summa
Juriidiline isik	139	2 391 180	1 160 893
Füüsiline isik	325	595 548	296 035
FIE	113	256 177	126 297
Kokku	577	3 242 906	1 583 225

Tegevuse liigi 8.6 heakskiidetud taotluste arv esimeses taotlusvoorus oli 533, millega määrati toetust summas 1 489 185 eurot, mille abil planeeritakse teha investeeringuid 3 040 573 euro väärtuses (vt Tabel 45).

Tabel 45. Tegevuse liigist 8.6 toetuse määramine 2015. aastal

Taotlusvoor	Määramine		
	Taotluste arv	Investeeringu kogumaksumus	Toetuse summa
I	533	3 040 573	1 489 185
Kokku	533	3 040 573	1 489 185

Tegevuse liigi 8.6 tegevusteks määrati toetust 1 004 erametsaomaniku 2 758 omandile.

Seisuga 31.12.2015 ei tehtud tegevuse liigist 8.6 esimese taotlusvooru toetuse väljamakseid.

6.3 Ülevaade realiseeritud väljundindikaatorite väärtustest meetme 8 kohta tegevuste liikide lõikes perioodil 2014–2015

O.1 Avaliku sektori kogukulud eurodes (lõpetatud projektide alusel): meetme 8 avaliku sektori kogukulud eurodes (O.1) perioodil 2014–2020 planeeritud väärtuseks on 10 000 000 eurot. Kuna seisuga 31.12.2015 ei tehtud meetmest 8 väljamakseid lõpetatud projektidele, siis perioodi 2014–2015 avaliku sektori kogukulude väärtuseks oli 0 (vt Tabel 46).

Tabel 46. Meetme 8 avaliku sektori kogukulud

Väljundindikaatori nimetus	Realiseeritud 2014–2015	Perioodil 2014–2020	Rakendamise seis
O.1 Avaliku sektori kogukulud eurodes	0	10 000 000	0%

Tegevuste liigid 8.3 ja 8.4:

O.1 Avaliku sektori kogukulud eurodes (lõpetatud projektide alusel): tegevuste liikide 8.3 ja 8.4 avaliku sektori kogukulud eurodes (O.1) perioodil 2014–2020 planeeritud väärtuseks on 1 000 000 eurot. Kuna seisuga 31.12.2015 ei tehtud ei tegevuse liigist 8.3 ega 8.4 väljamakseid lõpetatud projektidele, siis perioodi 2014–2015 avaliku sektori kogukulude väärtuseks oli 0 (vt Tabel 47).

Tabel 47. Tegevuste liikide 8.3 ja 8.4 avaliku sektori kogukulud

Väljundindikaatori nimetus	Realiseeritud 2014–2015	Perioodil 2014–2020	Rakendamise seis
O.1 Avaliku sektori kogukulud eurodes (8.3; 8.4)	0	1 000 000	0%

O.4 Metsakahjustuste ennetusmeetmete rakendamiseks ja kahjustatud metsa taastamiseks toetust saanute arv (lõpetatud projektide alusel): perioodi 2014–2020 kohta on

kavandatud, et tegevuse liigist 8.3 on metsakahjustuste ennetusmeetmete rakendamiseks ja kahjustatud metsa taastamiseks toetust saanute arvuks 200. Kuna seisuga 31.12.2015 ei tehtud tegevuse liigist 8.3 väljamakseid lõpetatud projektidele, siis perioodil 2014–2015 oli metsakahjustuste ennetusmeetmete rakendamiseks ja kahjustatud metsa taastamiseks toetust saanute arvuks 0 (vt Tabel 48).

Tabel 48. Metsakahjustuste ennetusmeetmete rakendamiseks ja kahjustatud metsa taastamiseks toetust saanute arv (8.3)

Väljundindikaatori nimetus	Realiseeritud 2014–2015	Perioodil 2014–2020	Rakendamise seis
O.4 Metsakahjustuste ennetusmeetmete rakendamiseks ja kahjustatud metsa taastamise toetust saanute arv* (8.3)	0	200	0%

*metsaomanike, kellele kuuluval metsamaal ennetustegevusi tehakse ja kahjustatud metsa taastatakse, arv. Metsaühistute puhul nende metsaühistu liikmete, kelle metsamaal ennetustegevusi tehakse ja kahjustatud metsa taastatakse, arv.

O.5 Toetatud pindala (ha) (lõpetatud projektide alusel): kuna seisuga 31.12.2015 ei tehtud ei tegevuse liigist 8.3 ega 8.4 väljamakseid lõpetatud projektidele, siis perioodil 2014–2015 oli tegevuste liikidest 8.3 ja 8.4 toetatud pindala väärtuseks 0 (vt Tabel 49).

Tabel 49. Tegevuste liikidest 8.3 ja 8.4 toetatud pindala (ha)

Väljundindikaatori nimetus	Realiseeritud 2014–2015	Perioodil 2014–2020	Rakendamise seis
O.5 Toetatud pindala (ha)	0	N/A	0%
sh tegevuse liik 8.3*	0	N/A	0%
sh tegevuse liik 8.4	0	N/A	0%

*metsatulekahju ennetamise tegevuste puhul ennetustegevusega mõjutatud metsamaa pindala selgitatakse välja SA Erametsakeskus poolt programmiperioodi teises pooles läbiviidava uuringu raames.

Tegevuse liik 8.6:

O.1 Avaliku sektori kogukulud eurodes (lõpetatud projektide alusel): tegevuse liigi 8.6 avaliku sektori kogukulud eurodes (O.1) perioodil 2014–2020 planeeritud väärtuseks on 9 000 000 eurot. Kuna seisuga 31.12.2015 ei tehtud tegevuse liigist 8.6 väljamakseid lõpetatud projektidele, siis perioodi 2014–2015 avaliku sektori kogukulude väärtuseks oli 0 (vt Tabel 50).

Tabel 50. Tegevuse liigi 8.6 avaliku sektori kogukulud

Väljundindikaatori nimetus	Realiseeritud 2014–2015	Perioodil 2014–2020	Rakendamise seis
O.1 Avaliku sektori kogukulud eurodes (8.6)	0	9 000 000	0%

O.2 Koguinvesteering (avalik + erasektor) (lõpetatud projektide alusel): perioodi 2014–2020 kohta on kavandatud, et tegevuse liigi 8.6 koguinvesteering (avalik + erasektor) kokku on 18 000 000 eurot. Kuna seisuga 31.12.2015 ei tehtud tegevuse liigist 8.6 väljamakseid lõpetatud projektidele, siis perioodil 2014–2015 oli tegevuse liigi 8.6 koguinvesteeringu (avalik + erasektor) väärtuseks 0 (vt Tabel 51).

Tabel 51. Tegevuse liigi 8.6 koguinvesteering eurodes

Väljundindikaatori nimetus	Realiseeritud 2014-2015	Perioodil 2014-2020	Rakendamise seis
O.2 Koguinvesteering (avalik + erasektor) (8.6)	0	18 000 000	0%

O.3 Metsade elujõulisuse ja majandusliku väärtuse parandamiseks toetatud metsaomanike arv (lõpetatud projektide alusel): perioodi 2014–2020 kohta on kavandatud, et metsade elujõulisuse ja majandusliku väärtuse parandamiseks toetatakse 6 800 metsaomanikku tegevuse liigist 8.6. Kuna seisuga 31.12.2015 ei tehtud tegevuse liigist 8.6 väljamakseid lõpetatud projektidele, siis perioodil 2014–2015 ei toetatud ühtegi metsaomanikku eesmärgiga tõsta metsade elujõulisust ja majanduslikku väärtust (vt Tabel 52).

Tabel 52. Tegevuse liigi 8.6 metsade elujõulisuse ja majandusliku väärtuse parandamiseks toetatud metsaomanike arv

Väljundindikaatori nimetus	Realiseeritud 2014–2015	Perioodil 2014–2020	Rakendamise seis
O.3 Metsade elujõulisuse ja majandusliku väärtuse parandamiseks toetatud metsaomanike arv* (8.6)	0	6 800	0%

*metsaomanike, kelle metsamaal metsade elujõulisuse ja majandusliku väärtuse parandamise tegevusi tehakse, arv. Metsaühistute puhul nende metsaühistu liikmete, kelle metsamaal metsade elujõulisuse ja majandusliku väärtuse parandamise tegevusi tehakse, arv.

7. Meetme 9 „Tootjarühmade ja -organisatsioonide loomine“ (määruse (EL) nr 1303/2013 artikkel 27) ülevaade

7.1 Meetme 9 eesmärk

Meetme 9 üldeesmärgiks on põllumajandusega tegelevate ettevõtjate ja erametsaomanike konkurentsivõime tõstmine ja turujõu suurendamine läbi nende ühise majandustegevuse edendamise. Spetsiifilisteks eesmärkideks on administratiivselt ja majanduslikult jätkusuutlike tootjarühmade loomine ja arendamine, nende müügitulu ja liikmete arvu kasv, põllumajandus- ja metsandustoodete ühisturustuse osatähtsuse kasv põllumajandussektori ja metsandussektori müügitulus, ühiselt müügiks ettevalmistatud ja töödeldud põllumajandus- ja metsandustoodete osatähtsuse suurenemine tootjarühmade müügitulus ning tootjarühmadesse kuuluvate tootjate tootmise ja toodangu turunõuetele vastavaks viimine, äri- ja turundusoskuste arendamine ning uuendusprotsesside korraldamine ja lihtsustamine.

Meetme 9 alt rakendatakse tegevuse liiki 9.1 „Tootjarühma loomise ja arendamise toetus“.

7.2 Meetme 9 tegevuse liigi 9.1 finantsnäitajatest ja rakendamisest perioodil 2014–2015

Programmiperioodil 2014–2020 on meetme 9 tegevuse liigi 9.1 „Tootjarühma loomise ja arendamise toetus“ kavandatud eelarve kokku 6 000 000 eurot. Tegevuse liigi 9.1

kogueelarvest moodustab EAFRD osa 5 340 000 eurot ja Eesti riigi eelarve 660 000 eurot. Tegevuse liigi 9.1 kõik projektid panustavad sihtvaldkonda 3A.

Perioodil 2014–2015 toimus tegevuse liigi 9.1 raames üks tunnustamise taotlusvoor ning tootjarühmade loomise ja arendamise toetuse esimene taotlusvoor. Tootjarühmade tunnustamise taotlusvoor oli avatud ajavahemikul 18.–25. mai 2015. Taotluse esitasid 11 tootjarühma, millest tunnustati 5 tootjarühma.

Tegevuse liigi 9.1 esimene taotlusvoor toimus ajavahemikul 14.–18. detsember 2015. Taotlusvooru eelarveks oli 900 000 eurot. Esimeses taotlusvoorus esitati 5 taotlust toetuse summas 481 449 eurot, millega planeeriti teha sama summa ulatuses investeeringuid. Kõik 5 esitatud taotlust esimeses taotlusvoorus said heakskiidetud, millega määrati toetust summas 481 449 eurot, s.o 100% taotletud toetuse summast (vt Tabel 53).

Tabel 53. Tegevuse liigist 9.1 toetuse taotlemine ja määramine 2015. aastal

Taotlusvoor	Taotlemine			Määramine		
	Taotluste arv	Investeeringu kogumaksumus	Toetuse summa	Taotluste arv	Investeeringu kogumaksumus	Toetuse summa
I	5	481 449	481 449	5	481 449	481 449
Kokku	5	481 449	481 449	5	481 449	481 449

7.3 Ülevaade meetme 9 tegevuse liigi 9.1 realiseeritud väljundindikaatorite väärtustest perioodil 2014–2015

O.1 Avaliku sektori kogukulud eurodes (lõpetatud projektide alusel): tegevuse liigi 9.1 avaliku sektori kogukulud eurodes (O.1) perioodil 2014–2020 planeeritud väärtuseks on 6 000 000 eurot. Kuna seisuga 31.12.2015 ei olnud tegevuse liigist 9.1 tehtud väljamakseid lõpetatud projektidele, siis perioodi 2014–2015 avaliku sektori kogukulude väärtuseks oli 0 (vt Tabel 54).

Tabel 54. Tegevuse liigi 9.1 avaliku sektori kogukulud

Väljundindikaatori nimetus	Realiseeritud 2014–2015	Perioodil 2014–2020	Rakendamise seis
O.1 Avaliku sektori kogukulud eurodes	0	6 000 000	0%

O.3 Toetust saanud tegevuste arv (tootjarühmade loomine) (lõpetatud projektide alusel): perioodil 2014–2020 on kavandatud toetada 15 tootjarühma loomist. Kuna seisuga 31.12.2015 ei olnud tegevuse liigist 9.1 tehtud väljamakseid lõpetatud projektidele, siis perioodil 2014–2015 ei toetatud ühegi tootjarühma loomist (vt Tabel 55).

Tabel 55. Tegevuse liigist 9.1 toetust saanud tegevuste arv

Väljundindikaatori nimetus	Realiseeritud 2014–2015	Perioodil 2014–2020	Rakendamise seis
O.3 Toetust saanud tegevuste arv (tootjarühmade loomine)	0	15	0%

O.9 Toetatavates tootjarühmades osalevate põllumajanduslike majapidamiste arv (lõpetatud projektide alusel): perioodil 2014–2020 on planeeritud toetatavates tootjarühmades osalevate põllumajanduslike majapidamiste arvuks 100. Kuna seisuga 31.12.2015 ei tehtud tegevuse liigist 9.1 väljamakseid lõpetatud projektidele, siis perioodil 2014–2015 oli toetatavates tootjarühmades osalevate põllumajanduslike majapidamiste arvuks 0 (vt Tabel 56).

Tabel 56. Toetatavates tootjarühmades osalevate põllumajanduslike majapidamiste arv

Väljundindikaatori nimetus	Realiseeritud 2014-2015	Perioodil 2014-2020	Rakendamise seis
O.9 Toetatavates tootjarühmades osalevate põllumajanduslike majapidamiste arv	0	100	0%

8. Meetme 10 „Põllumajanduse keskkonna- ja kliimameede“ (määruse (EL) nr 1303/2013 artikkel 28)

Meede 10 koosneb järgmistest tegevuste liikidest:

- 10.1.1 „Põllumajandusliku keskkonnatoetuse põhitoetus“ ehk „Keskkonnasõbraliku majandamise toetus“;
- **PKT lisatoetused**, mida on võimalik taotleda üksnes koos tegevuse liigi 10.1.1 toetusega, on:
  - 1) 10.1.2 „Piirkondlik veekaitse toetus“;
  - 2) 10.1.3 „Piirkondlik mullakaitse toetus“;
  - 3) 10.1.4 „Keskkonnasõbraliku aianduse avamaa köögivilja, ravim- ja maitsetaimede kasvatamise toetus ning maasikakasvatuse toetus“.
- **PKT eritoetused:**
  - 4) 10.1.4 „Keskkonnasõbraliku aianduse puuvilja- ja marjakasvatuse toetus“;
  - 5) 10.1.5 „Kohalikku sorti taimede kasvatamise toetus“;
  - 6) 10.1.6 „Ohustatud tõugu looma pidamise toetus“;
  - 7) 10.1.7 „Poolloodusliku koosluse hooldamise toetus“.

Programmiperioodil 2014–2020 on meetme 10 eelarve kokku 244 927 000 eurot. Meetme 10 kogueelarvest moodustab EAFRD osa 151 645 500 eurot, Eesti riigi eelarve 50 548 500 eurot ja I sambast ümbertõstetavad vahendid 42 733 000 eurot.

Meetme 10 „Põllumajanduse keskkonna- ja kliimameede“ tegevuste liigid 10.1.1 „Keskkonnasõbraliku majandamise toetus“, 10.1.2 „Piirkondlik veekaitse toetus“, 10.1.3 „Piirkondlik mullakaitse toetus“, 10.1.4 „Keskkonnasõbraliku aianduse toetus“, 10.1.5 „Kohalikku sorti taimede kasvatamise toetus“, 10.1.6 „Ohustatud tõugu looma pidamise toetus“, 10.1.7 „Poolloodusliku koosluse hooldamise toetus“ on kõik tervikuna programmeeritud prioriteet 4 alt (nn plokk-programmeeritud), panustades prioriteet 4 sihtvaldkondadesse 4A, 4B ja 4C. Seejuures tegevuste liigid 10.1.1, 10.1.2, 10.1.4 panustavad kaudselt ka sihtvaldkonda 5D (kaasnev sihtvaldkond) ning tegevuste liigid 10.1.3 ja 10.1.7 panustavad kaudselt sihtvaldkonda 5E (kaasnev sihtvaldkond).

8.1 Tegevuse liigi 10.1.1 „Keskkonnasõbraliku majandamise toetus“ ülevaade

8.1.1 Tegevuse liigi 10.1.1 eesmärk

Tegevuse liigi 10.1.1 „Keskkonnasõbraliku majandamise toetus“ eesmärgiks on soodustada keskkonnasõbralike majandamisviiside kasutuselevõttu ja jätkuvat kasutamist põllumajanduses, et kaitsta mulda ja vett ning parandada nende seisundit, samuti suurendada elurikkust ja maastikulist mitmekesisust ning tõsta põllumajandustootjate keskkonnateadlikkust.

8.1.2 Tegevuse liigi 10.1.1 finantsnäitajatest ja rakendamisest perioodil 2014–2016

Programmiperioodil 2014–2020 on tegevuse liigi 10.1.1 kogueelarve 181 800 000 eurot, millest EAFRD osa moodustab 108 425 250 eurot, Eesti riigi eelarve 36 141 750 eurot ja I sambast ümbertõstetavad vahendid 37 233 000 eurot.

Perioodil 2014–2015 toimus tegevuse liigi 10.1.1 rakendamiseks üks taotlusvoor ajavahemikul 7.–25. mai 2015. Esimeses taotlusvoorus esitati kokku 1 431 taotlust 440 743 hektari kohta, sh mesilaste korjealade rajamise lisategevuse elluviimiseks taotles toetust 8 taotlejat 97,6 hektari kohta ning täiendava veekaitse lisategevuse elluviimiseks taotles toetust 320 taotlejat 136 367 hektari kohta. Lisategevuste elluviimiseks sai toetust taotleja, kes taotles ühtlasi toetust põhitegevuse elluviimiseks. Lisategevuste elluviimiseks sai toetust taotleja põhitegevuse kohustusega hõlmatud maa kohta. 2015. aastal taotleti tegevuse liigist 10.1.1 toetust kokku 22 056 902 eurot. (vt Tabel 57)

Esimeses taotlusvoorus kiideti heaks 1 419 taotlust 1 431 esitatud taotlusest, sh 1 419 põhitegevuse, 317 täiendava veekaitse tegevuse ja 8 mesilaste korjealade rajamise tegevuse elluviimiseks esitatud taotlust. 2015. aasta taotlusvoorus määrati toetust tegevuse liigist 10.1.1 433 881 hektari kohta, sh põhitegevuse elluviimise eest 433 881 hektari, täiendava veekaitse tegevuse elluviimise eest 134 962 hektari ja mesilaste korjealade rajamise tegevuse elluviimise eest 85 hektari kohta. Esimeses taotlusvoorus määrati tegevuse liigist 10.1.1 toetust 21 192 378 eurot, sellest põhitegevuse elluviimise eest 20 924 714 eurot, mesilaste korjealade rajamise lisategevuse elluviimise eest 6 610 eurot ning täiendava veekaitse lisategevuse elluviimise eest 261 054 eurot. (vt Tabel 57)

Tabel 57. Tegevuse liigist 10.1.1 toetuse taotlemine, määramine ja maksmine 2015. aastal

Tegevuse liik	Taotlejate arv	Taotletud ühikud (ha)	Taotletud summa	Heakskiidetud taotluste arv	Määratud ühikud (ha)	Määratud summa	Makstud summa
Keskkonnasõbraliku majandamise toetus	1 431	440 743	22 056 902	1 419	433 881	21 192 378	21 194 359
sh põhitegevus	1 431	440 743	x	1 419	433 881	20 924 714	20 926 658
sh mesilaste korjealade rajamise lisategevus	8	98	9 765	8	85	6 610	6 610
sh täiendav veekaitse lisategevus	320	136 367,5	x	317	134 962	261 054	261 091

Perioodi 2007–2013 keskkonnasõbraliku majandamise toetuse väljamaksed 2014. ja 2015. aastal tehti perioodi 2014–2020 10.1.1 toetuse eelarvest. Seega perioodi 2007–2013 keskkonnasõbraliku majandamise toetust määrati 2014. aasta taotlemise kohta 18 945 482 eurot ning 2015. aasta taotlemise kohta 1 908 eurot. Aastatel 2014 ja 2015 määrati keskkonnasõbraliku majandamise toetust kokku 40 139 768 eurot.

2015. aastal maksti välja tegevuse liigist 10.1.1 toetust kogusummas 21 194 359 eurot, sellest põhitegevuse elluviimise eest 20 926 658 eurot, mesilaste korjealade rajamise lisategevuse elluviimise eest 6 610 eurot ja täiendava veekaitse lisategevuse elluviimise eest 261 091 eurot. Perioodil 2014–2015 maksti välja tegevuse liigi 10.1.1 ette nähtud eelarvest perioodi 2007–2013 keskkonnasõbraliku majandamise toetust 2014. aasta kohta 18 943 308 eurot ning 2015. aasta kohta 1 908 eurot. Perioodi 2014–2020 tegevuse liigi 10.1.1 eelarvest on 2014. ja 2015. aastal elluviidud keskkonnasõbraliku majandamise toetuse tegevuste kohta välja makstud 40 139 576 eurot.

8.2 Tegevuse liigi 10.1.2 „Piirkondliku veekaitse toetus“ ülevaade

8.2.1 Tegevuse liigi 10.1.2 eesmärk

Tegevuse liigi 10.1.2 „Piirkondlik veekaitse toetus“ eesmärgiks on säilitada vee kvaliteedi seisundit, vähendades põllumajanduslikult kasutatavatelt maadelt toitainete leostumist.

8.2.2 Tegevuse liigi 10.1.2 „Piirkondliku veekaitse toetus“ finantsnäitajatest ja rakendamisest perioodil 2014–2016

Programmiperioodil 2014–2020 on tegevuse liigi 10.1.2 kogueelarve 5 000 000 eurot, millest EAFRD osa moodustab 3 750 000 eurot ja Eesti riigi eelarve 1 250 000 eurot.

Tegevuse liigi 10.1.2 seisuga 31.12.2015 ei rakendatud, esimene taotlusvoor toimub 2017. aasta kevadel.

8.3 Tegevuse liigi 10.1.3 „Piirkondlik mullakaitse toetus“ ülevaade

8.3.1 Tegevuse liigi 10.1.3 eesmärk

Tegevuse liigi 10.1.3 „Piirkondlik mullakaitse toetus“ üldeesmärgiks on tagada erodeeritud ja turvasmuldade jätkusuutlik kasutamine ning muldade degradatsiooni minimeerimine.

Spetsiifilisteks eesmärkideks on:

- kasvuhoonegaaside emissiooni piiramine;
- mullaerosiooni (sh deflatsiooni) piiramine, toitainete leostumise vähendamine;
- mulla orgaanilise aine sisalduse säilitamine ja suurendamine.

Toetus suunab keskkonnasõbraliku majandamise toetuse saajaid oma turvas- ja erodeeritud muldadega põldude aktiivse harimise asemel leidma alternatiivseid mulda säästvaid kasutusvõimalusi nagu nt loomakasvatus ja karjatamine, mesilaste pidamine, viljapuu- ja marjakasvatus jm.

8.3.2 Tegevuse liigi 10.1.3 „Piirkondliku mullakaitse toetus“ finantsnäitajatest ja rakendamisest perioodil 2014–2016¹

Programmiperioodil 2014–2020 on tegevuse liigi 10.1.3 kogueelarve 6 000 000 eurot, millest EAFRD osa moodustab 3 525 000 eurot, Eesti riigi eelarve 1 175 000 eurot ja I sambast ümbertõstetavad vahendid 1 300 000 eurot.

Perioodil 2014–2015 toimus tegevuse liigi 10.1.3 rakendamiseks üks taotlusvoor ajavahemikul 7.–25. mai 2015. Hilinenud taotluste vastuvõtmise aeg oli 26. maist 19. juunini 2015. Esimeses taotlusvoorus esitati kokku 171 taotlust 8 963 hektari kohta, millega taotleti toetust summas 448 142 eurot. 2015. aasta taotlusvoorus kiideti heaks 168 taotlust 171 esitatud taotlusest. Tegevuse liigist 10.1.3 määrati toetust summas 440 461 eurot 8 843 hektari kohta. (vt Tabel 58)

Tabel 58. Tegevuse liigist 10.1.3 toetuse taotlemine, määramine ja maksmine 2015. aastal

Teg- evuse liik	Taotlemine			Määramine		Maksmine	
	Taotluste arv	Taotletud pind (ha)	Toetuse summa	Taotluste arv	Määratud ühikud (ha)	Toetuse summa	Toetuse summa
10.1.3	171	8 963	448 142	168	8 843	440 461	440 461
Kokku	171	8 963	448 142	168	8 843	440 461	440 461

Esimeses taotlusvoorus maksti välja tegevuse liigist 10.1.3 toetust summas 440 461 eurot.

¹ Sisaldab 2015. aasta esimese taotlusvooru taotlemise andmeid ning 2016. aasta määramise ja väljamaksmise andmeid 2015. aastal esitatud taotlustele.

8.4 Tegevuse liigi 10.1.4 „Keskkonnasõbraliku aianduse toetus“ ülevaade

8.4.1 Tegevuse liigi 10.1.4 eesmärk

Tegevuse liigi 10.1.4 „Keskkonnasõbraliku aianduse toetus“ üldeesmärgiks on soodustada keskkonnasõbralikumate praktikate rakendamist aianduskultuuride kasvatamisel.

Spetsiifilisteks eesmärkideks on:

- vähendada taimekaitsevahendite kasutamist,
- tagada tarbijatele tervislikum toit,
- vähendada toitainete leostumist mullast
- aidata kaasa bioloogilise mitmekesisuse säilimisele põllumajandusmaastikus.

8.4.2 Tegevuse liigi 10.1.4 „Keskkonnasõbraliku aianduse toetus“ finantsnäitajatest ja rakendamisest perioodil 2014–2016²

Programmiperioodil 2014–2020 on tegevuse liigi 10.1.4 kogueelarve 3 878 000 eurot, millest EAFRD osa moodustab 2 908 500 eurot ja Eesti riigi eelarve 969 500 eurot.

Perioodil 2014–2015 toimus tegevuse liigi 10.1.4 rakendamiseks üks taotlusvoor ajavahemikul 7.–25. mai 2015. Hilinenud taotluste vastuvõtmise aeg oli 26. maist 19. juunini 2015. Keskkonnasõbraliku aianduse toetuse keskkonnasõbraliku köögivilja-, ravimtaime- ja maitsetaimekasvatuse ning maasikakasvatuse tegevuse (edaspidi KSK) eest toetuse taotlemiseks esitati esimeses taotlusvoorus 46 taotlust. Keskkonnasõbraliku aianduse toetuse puuvilja- ja marjakasvatuse tegevuse (edaspidi KSA) eest toetuse taotlemiseks esitati 2015. aastal 18 taotlust. Seega esitati esimeses taotlusvoorus tegevuse liigi 10.1.4 raames kokku 64 taotlust, taotlejate koguarv aga oli väiksem, sest 4 taotlejat taotles nii KSA kui ka KSK toetust.

KSK eest taotleti 2015. aastal toetust summas 291 064 eurot, sh keskkonnasõbraliku köögivilja-, ravimtaime- ja maitsetaimekasvatuse eest summas 270 728 eurot ja keskkonnasõbraliku maasikakasvatuse eest summas 20 336 eurot. KSA eest taotleti 2015. aastal toetust summas 8 800 eurot. Kogu tegevuse liigi 10.1.4 raames taotleti esimeses taotlusvoorus toetust summas 299 864 eurot. 2015. aastal taotleti KSK toetust kokku 869 hektarile, sh keskkonnasõbraliku köögivilja-, ravimtaime- ja maitsetaimekasvatuse toetust 787 hektarile ja keskkonnasõbraliku maasikakasvatuse toetust 82 hektarile. KSA toetust taotleti 55 hektarile. Kogu tegevuse liigi 10.1.4 peale kokku taotleti esimeses taotlusvoorus toetust 924 hektarile.

2015. aastal oli KSK heakskiidetud taotluste arv 44 ja KSA heakskiidetud taotluste arv 16. Heakskiidetud taotluste arv kogu tegevuse liigi 10.1.4 peale kokku oli 60. KSK määratud

---

² Sisaldab 2015. aasta esimese taotlusvooru taotlemise andmeid ning 2016. aasta määramise ja väljamaksmise andmeid 2015. aastal esitatud taotlustele.

toetuse summa 2015. aastal oli 285 267 eurot, sh keskkonnasõbraliku köögivilja-, ravimtaime- ja maitsetaimakasvatuse eest 265 461 eurot ja keskkonnasõbraliku maasikakasvatuse eest 19 805 eurot. KSA määratud toetuse summa 2015. aastal oli 7 774 eurot. Esimeses taotlusvoorus oli määratud toetuse summa kogu tegevuse liigi 10.1.4 raames 293 041 eurot. KSK toetust määrati kokku 859 hektarile ja KSA toetust määrati 49 hektarile. Kogu tegevuse liigi 10.1.4 peale kokku määrati toetust esimeses taotlusvoorus 908 hektarile.

2015. aastal maksti välja KSK toetust kokku 285 267 eurot, sh keskkonnasõbraliku köögivilja-, ravimtaime- ja maitsetaimakasvatuse eest 265 461 eurot ja keskkonnasõbraliku maasikakasvatuse eest 19 805 eurot ning KSA toetust 7 774 eurot. Väljamakstud toetuse summa kogu tegevuse liigi 10.1.4 peale kokku oli esimeses taotlusvoorus 293 041 eurot. (vt Tabel 59)

Tabel 59. Tegevuse liigist 10.4 toetuse taotlemine, määramine ja maksmine 2015. aastal

Tegevuse liik	Taotlejate arv	Taotletud ühikud (ha)	Taotletud summa	Heakskiidetud taotluste arv	Määratud ühikud (ha)	Määratud summa	Makstud summa
Keskkonnasõbraliku aianduse toetus	64	924	299 864	60	908	293 041	293 041
sh keskkonnasõbraliku puuvilja- ja marjakasvatuse toetus (KSA)	18	55	8 800	16	49	7 774	7 774
sh keskkonnasõbraliku köögivilja-ravimtaime- ja maitsetaimakasvatuse ning maasikakasvatuse toetus (KSK)	46	869	291 064	44	859	285 267	285 267

8.5 Tegevuse liigi 10.1.5 „Kohalikku sorti taimete kasvatamise toetus“ ülevaade

8.5.1 Tegevuse liigi 10.1.5 eesmärk

Tegevuse liigi 10.1.5 „Kohalikku sorti taimede kasvatamise toetus“ eesmärgiks on tagada kultuuripärandi ja geneetilise mitmekesisuse seisukohast oluliste kohalike taimesortide säilimine ning soodustada vanade kohalike puuvilja- ja marjasortidega uute istandike rajamist.

8.5.2 Tegevuse liigi 10.1.5 „Kohalikku sorti taimede kasvatamise toetus“ finantsnäitajatest ja rakendamisest perioodil 2014–2016³

Programmiperioodil 2014–2020 on tegevuse liigi 10.1.5 kogueelarve 583 000 eurot, millest EAFRD osa moodustab 437 250 eurot ja Eesti riigi eelarve 1 457 50 eurot.

³ Sisaldab 2015. aasta esimese taotlusvooru taotlemise andmeid ning 2016. aasta määramise ja väljamaksmise andmeid 2015. aastal esitatud taotlustele.

Perioodil 2014–2015 toimus tegevuse liigi 10.1.5 rakendamiseks üks taotlusvoor ajavahemikul 7.–25. mai 2015. Hilinenud taotluste vastuvõtmise aeg oli 26. maist 19. juunini 2015. Esimeses taotlusvoorus esitati kokku 32 taotlust, sh põllukultuuridele esitati 25 taotlust ning viljapuudele ja marjapõõsastele 7 taotlust. 2015. aastal taotleti tegevuse liigist 10.1.5 toetust põllukultuuridele 486 hektarile ning 1 260 viljapuule ja marjapõõsale. Esimeses taotlusvoorus taotleti toetust summas 37 452 eurot, sh põllukultuuride eest 21 922 eurot, viljapuude eest 14 700 eurot ja marjapõõsaste eest 830 eurot. (vt Tabel 60)

2015. aastal kiideti heaks 29 taotlust 32 esitatud taotlusest, sh põllukultuuridele 22 ning viljapuudele ja marjapõõsastele 7 taotlust. Esimeses taotlusvoorus määrati tegevuse liigist 10.1.5 toetust summas 34 656 eurot, sh põllukultuuridele 20 199 eurot ning viljapuudele ja marjapõõsastele 14 457 eurot. Toetust määrati põllukultuuridele 486 hektarile ning 1 260 viljapuule ja marjapõõsale. (vt Tabel 60)

Esimeses taotlusvoorus maksti välja tegevuse liigist 10.1.5 toetust summas 34 656 eurot, sh põllukultuuridele 20 198 eurot ning viljapuudele ja marjapõõsastele 14 457 eurot. (vt Tabel 60)

Tabel 60. Tegevuse liigist 10.1.5 toetuse taotlemine, määramine ja maksmine 2015. aastal

Tegevuse liik	Taotluste arv	Taotletud ühikud	Taotletud summa	Heaks-kiidetud taotluste arv	Määratud ühikud	Määratud summa	Makstud summa
10.1.5 esimene taotlusvoor kokku	32	1 746	37 452	29	1 746	34 656	34 656
sh põllukultuurid	25	486	21 922	22	486	20 199	20 199
sh viljapuud ja marjapõõsad	7	1 260	15 530	7	1 260	14 457	14 457

8.6 Tegevuse liigi 10.1.6 „Ohustatud tõugu looma pidamise toetus“ ülevaade

8.6.1 Tegevuse liigi 10.1.6 eesmärk

Tegevuse liigi 10.1.6 „Ohustatud tõugu looma pidamise toetus“ eesmärgiks on tagada kultuuripärandi ja geneetilise mitmekesisuse seisukohast oluliste ja ohustatuks loetud kohalike tõugude säilitamine.

8.6.2 Tegevuse liigi 10.1.6 „Ohustatud tõugu looma pidamise toetus“ finantsnäitajatest ja rakendamisest perioodil 2014–2016⁴

Programmiperioodil 2014–2020 on tegevuse liigi 10.1.6 kogueelarve 7 466 000 eurot, millest EAFRD osa moodustab 5 599 500 eurot ja Eesti riigi eelarve 1 866 500 eurot.

⁴ Sisaldab 2015. aasta esimese taotlusvooru taotlemise andmeid ning 2016. aasta määramise ja väljamaksmise andmeid 2015. aastal esitatud taotlustele.

Perioodil 2014–2015 toimus tegevuse liigi 10.1.5 rakendamiseks üks taotlusvoor ajavahemikul 7.–25. mai 2015. Hilinenud taotluste vastuvõtmise aeg oli 26. maist 19. juunini 2015. Esimeses taotlusvoorus esitati kokku 497 taotlust 607 taotleja poolt 520 looma pidamiseks. 2015. aasta taotlusvoorus taotleti toetust summas 734 164 eurot. Tegevuse liigist 10.1.6 taotleti toetust tegevuste lõikes järgnevalt:

- Eesti hobuse pidamise eest taotles toetust 282 taotlejat;
- Eesti raskeveohobuse pidamise eest taotles toetust 58 taotlejat;
- Tori hobuse pidamise eest taotles toetust 146 taotlejat;
- Eesti maatõugu veise pidamise eest taotles toetust 117 taotlejat;
- Eesti vuti pidamise eest taotles toetust 4 taotlejat.

Esimeses taotlusvoorus kiideti heaks 493 taotlust 497 esitatud taotlusest. Toetuse saajate arv oli 599, mis jagunes tegevuste lõikes järgnevalt:

- Eesti hobuse pidamine: 280 toetuse saajat;
- Eesti raskeveohobuse pidamine: 56 toetuse saajat;
- Tori hobuse pidamine: 146 toetuse saajat;
- Eesti maatõugu veise pidamine: 116 toetuse saajat;
- Eesti vuti pidamine: 1 toetuse saaja.

2015. aasta taotlusvoorus oli taotletud ühikute arv 13 618 looma, mis jagunes tegevuste lõikes järgnevalt:

- Eesti hobuse pidamine: toetust taotleti 1 488 looma kohta;
- Eesti raskeveohobuse pidamine: toetust taotleti 231 looma kohta;
- Tori hobuse pidamine: toetust taotleti 338 looma kohta;
- Eesti maatõugu veise pidamine: toetust taotleti 660 looma kohta;
- Eesti vuti pidamine: toetust taotleti 10 901 looma kohta.

Esimeses taotlusvoorus määrati toetust summas 718 517 eurot, mis jagunes tegevuste lõikes järgnevalt:

- Eesti hobuse pidamise eest 296 372 eurot;
- Eesti raskeveohobuse pidamise eest 59 537 eurot;
- Tori hobuse pidamise eest 67 456 eurot;
- Eesti maatõugu veise pidamise eest 257 448 eurot;
- Eesti vuti pidamise eest 37 704 eurot.

2015. aasta taotlusvoorus määrati toetust 12 137 loomale, mis jagunes tegevuste lõikes järgnevalt:

- Eesti hobuse pidamine: toetust määrati 1 486 looma kohta;

- Eesti raskeveohobuse pidamine: toetust määrati 230 looma kohta;
- Tori hobuse pidamine: toetust määrati 338 looma kohta;
- Eesti maatõugu veise pidamine: toetust määrati 657 looma kohta;
- Eesti vuti pidamine: toetust määrati 9 426 looma kohta.

Esimeses taotlusvoorus maksti välja tegevuse liigist 10.1.6 toetust summas 718 232 eurot.

- Eesti hobuse pidamise eest 296 332 eurot;
- Eesti raskeveohobuse pidamise eest 59 285 eurot;
- Tori hobuse pidamise eest 67 456 eurot;
- Eesti maatõugu veise pidamise eest 206 755 eurot;
- Eesti vuti pidamise eest 37 704 eurot.

Lisatoetust maksti jõudluskontrollis osaleva lehma eest 21 400 eurot, puhtatõulise järglase andnud lehma eest 27 700 eurot ja tõuraamatusse kantud pulli eest 1 600 eurot.

Tabel 61. Tegevuse liigist 10.1.6 esimese taotlusvooru toetuse taotlemine ja määramine tegevuste lõikes

Tõug	Taotlemine			Määramine		
	Taotluste arv	Taotletud ühikud	Toetuse summa	Taotluste arv	Määratud ühikud	Toetuse summa
Eesti hobune	282	1 488	297 600	280	1 486	296 332
Eesti raskeveohobune	58	231	60 060	56	230	59 285
Tori hobune	146	338	67 600	146	338	67 456
Eesti maatõugu veis	117	660	265 300	116	657	206 755
Eesti vutt	4	10 901	43 604	1	9 426	37 704
Kokku	497	13 618	734 164	493	12 137	718 517

Tegevuse liigi 10.1.6 eelarvest on välja makstud ka MAK 2007–2013 alameetme 2.3.3 „Ohustatud tõugu looma pidamise toetus“ toetusi 2015. ja 2016. aastal (taotlemised vastavalt 2014. ja 2015. aastal), väljamakstud summa kumulatiivselt on 1 365 248 eurot.

8.7 Tegevuse liigi 10.1.7 „Poolloodusliku koosluse hooldamise toetus“ ülevaade

8.7.1 Tegevuse liigi 10.1.7 eesmärk

Tegevuse liigi 10.1.7 „Poolloodusliku koosluse hooldamise toetus“ üldeesmärgiks on parandada poollooduslike koosluste ja nendega seotud liikide seisundit.

Spetsiifilisteks eesmärkideks on:

- parandada poollooduslike koosluste hooldamise kvaliteeti, sealjuures suurendada põllumajandusloomade abil hooldatavate poollooduslike koosluste osa;
- parandada poollooduslike kooslustega seotud liikide seisundit;
- suurendada hooldatavate alade pindala;
- säilitada ja suurendada elurikkust ja maastikulist mitmekesisust.

8.7.2 Tegevuse liigi 10.1.7 „Poolloodusliku koosluse hooldamise toetus“ finantsnäitajatest ja rakendamisest perioodil 2014–2016⁵

Programmiperioodil 2014–2020 on tegevuse liigi 10.1.7 kogueelarve 40 000 000 eurot, millest EAFRD osa moodustab 27 000 000 eurot, Eesti riigi eelarve 9 000 000 eurot ja I sambast ümbertõstetavad vahendid 4 200 000 eurot.

Perioodil 2014–2015 toimus tegevuse liigi 10.1.7 rakendamiseks üks taotlusvoor ajavahemikul 7.–25. mai 2015. Hilinenud taotluste vastuvõtmise aeg oli 26. maist 19. juunini 2015. Esimeses taotlusvoorus esitati kokku 704 taotlust 22 617 hektari kohta, millega taotleti toetust summas 3 426 269 eurot. 2015. aasta taotlusvoorus kiideti heaks kõik taotlused. Tegevuse liigist 10.1.7 määrati toetust summas 3 299 834 eurot 22 499 hektari kohta. (vt Tabel 62)

Tabel 62. Tegevuse liigist 10.1.7 toetuse taotlemine ja määramine 2015. aastal

Tegevuse liik	Taotlemine			Määramine		
	Taotluste arv	Taotletud pind (ha)	Toetuse summa	Taotluste arv	Määratud ühikud (ha)	Toetuse summa
10.1.7	704	22 617	3 426 269	704	22 499	3 299 834
Kokku	704	22 617	3 426 269	704	22 499	3 299 834

Esimeses taotlusvoorus maksti välja tegevuse liigist 10.1.7 toetust summas 3 368 583 eurot.

9. Meetme 11 „Mahepõllumajandus“ (määruse (EL) nr 1303/2013 artikkel 29) ülevaade

9.1 Meetme 11 eesmärgid

Meetme 11 eesmärkideks on arendada mahepõllumajandust ning suurendada mahepõllumajanduse konkurentsivõimet, säilitada ja suurendada bioloogilist ja maastikulist mitmekesisust, säilitada ja parandada mullaviljakust ja veekvaliteeti ning parandada loomade heaolu.

⁵ Sisaldab 2015. aasta esimese taotlusvooru taotlemise andmeid ning 2016. aasta määramise ja väljamaksmise andmeid 2015. aastal esitatud taotlustele.

Meede 11 jaguneb kaheks tegevuse liigiks:

- 1) tegevuse liik 11.1 „Mahepõllumajandusele üleminek“;
- 2) tegevuse liik 11.2 „Mahepõllumajandusega jätkamine“.

9.2 Meetme 11 finantsnäitajatest ja rakendamisest perioodil 2014–2016, sh tegevuste liikide lõikes⁶

Programmiperioodil 2014–2020 on meetme 11 kavandatud eelarve kokku 77 700 000 eurot. Meetme 11 kogueelarvest moodustab EAFRD osa 54 900 000 eurot ja Eesti riigi eelarve 18 300 000 eurot ning 4 500 000 eurot I sambast ümbertõstatavad vahendid. Seejuures tegevuse liigi 11.1 „Mahepõllumajandusele üleminek“ rakendamiseks on ette nähtud 6 000 000 eurot ja tegevuse liigi 11.2. „Mahepõllumajandusega jätkamine“ rakendamiseks 71 700 000 eurot. Kõik tegevuste liikide 11.1 ja 11.2 taotlused panustavad tervikuna prioriteet 4 sihtvaldkondadesse 4A, 4B ja 4C, sh kõikide taotluste lisanduvaks sihtvaldkonnaks on ka 5D.

Perioodil 2014–2015 toimus tegevuste liikide 11.1 ja 11.2 rakendamiseks üks taotlusvoor ajavahemikul 7.–25. mai 2015. Hilinenud taotluste vastuvõtmise aeg oli 26. maist 19. juunini 2015. Esimeses taotlusvoorus esitati kokku 1 111 taotlust: tegevuse liigi 11.1 raames 123 taotlust, tegevuse liigi 11.2 raames 988 taotlust. Esimeses taotlusvoorus taotleti meetmest 11 toetust kogusummas 9 629 219 eurot, sh tegevuse liigist 11.1 summas 567 368 eurot ja tegevuse liigist 11.2 summas 9 061 851 eurot. Meetme 11 tegevuste liikide 11.1 ja 11.2 raames taotleti toetust kokku 98 491 hektarile, sh tegevuse liigist 11.1 7 053 hektarile ja tegevuse liigist 11.2 91 438 hektarile. (vt Tabel 63)

Meetme 11 esimeses taotlusvoorus kiideti heaks kokku 1 069 taotlust 1 111 esitatud taotlusest, sh tegevuse liigi 11.1 raames 113 taotlust ja tegevuse liigi 11.2 raames 956 taotlust. Esimeses taotlusvoorus määrati meetmest 11 toetust summas 9 136 578 eurot, sh tegevuse liigist 11.1 506 230 eurot ja tegevuse liigist 11.2 8 630 348 eurot. Kokku määrati toetust 91 674 hektarile, sh tegevuse liigist 11.1 5 864 hektarile ja tegevuse liigist 11.2 85 810 hektarile. (vt Tabel 63)

Kui ettevõttes peeti mahepõllumajanduslikult loomi, siis suurendati hektaripõhise toetuse määra pärast arvutuse tegemist aasta keskmise loomade arvu ja vastavate koefitsientide alusel.

Tabel 63. Meetmest 11 esimese taotlusvooru toetuse taotlemine ja määramine tegevuste liikide lõikes

Tegevuse liik	Taotlemine			Määramine		
	Taotluste arv	Taotletud pind (ha)	Toetuse summa	Taotluste arv	Määratud ühikud (ha)	Toetuse summa
11.1	123	7 053	567 368	113	5 864	506 230

⁶ Sisaldab 2015. aasta esimese taotlusvooru taotlemise andmeid, sh 2016. aasta määramise ja väljamaksmise andmeid 2015. aastal esitatud taotlustele.

11.2	988	91 438	9 061 851	956	85 810	8 630 348
Kokku	1 111	98 491	9 629 219	1 069	91 674	9 136 578

2015. aastal taotlenutele maksti 2016. aastal välja toetust tegevuste liikide 11.1 ja 11.2 raames kokku 9 107 865 eurot, sh tegevuse liigist 11.1 maksti välja toetust 505 819 eurot ja tegevuse liigist 11.2 maksti välja toetust 8 602 046 eurot.

9.3 Ülevaade realiseeritud väljundindikaatorite väärtustest meetme 11 kohta tegevuste liikide lõikes perioodil 2014–2015

O.1 Avaliku sektori kogukulud eurodes: meetme 11 avaliku sektori kogukulud eurodes (O.1) perioodil 2014–2020 planeeritud väärtuseks on 77 700 000 eurot. 2014. aastal MAK 2014–2020 meetme 11 taotlusi vastu ei võetud. 2015. aastal võeti vastu toetuse taotlusi, aga otsused tehti 2016. aastal. Seega ei olnud seisuga 31.12.2015 tehtud ühtegi toetuse määramise otsust ega väljamakset ning avaliku sektori kogukulude väärtuseks oli 0 (vt Tabel 64).

Tabel 64. Meetme 11 avaliku sektori kogukulud

Väljundindikaatori nimetus	Realiseeritud 2014–2015	Perioodil 2014–2020	Rakendamise seis
O.1 Avaliku sektori kogukulud eurodes	0	77 700 000	0%

O.4 Toetust saanute arv: perioodi 2014–2020 kohta on kavandatud, et meetmest 11 saab toetust 1 600 toetuse taotlejat. 2014. aastal MAK 2014–2020 meetme 11 taotlusi vastu ei võetud. 2015. aastal võeti vastu toetuse taotlusi, aga otsused tehti 2016. aastal. Seega ei olnud seisuga 31.12.2015 tehtud ühtegi toetuse määramise otsust ega väljamakset ning toetuse saajaid ei olnud (vt Tabel 65).

Tabel 65. Meetmest 11 toetust saanute arv

Väljundindikaatori nimetus	Realiseeritud 2014–2015	Perioodil 2014–2020	Rakendamise seis
O.4 Toetust saanute arv	0	1 600	0%

Tegevuse liik 11.1 „Mahepõllumajandusele üleminek“:

O.1 Avaliku sektori kogukulud eurodes: tegevuse liigi 11.1 avaliku sektori kogukulud eurodes (O.1) perioodil 2014–2020 planeeritud väärtuseks on 6 000 000 eurot. 2014. aastal MAK 2014–2020 tegevuse liigi 11.1 taotlusi vastu ei võetud. 2015. aastal võeti vastu toetuse taotlusi, aga otsused tehti 2016. aastal. Seega ei olnud seisuga 31.12.2015 tehtud ühtegi toetuse määramise otsust ega väljamakset ning avaliku sektori kogukulude väärtuseks oli 0 (vt Tabel 66).

Tabel 66. Tegevuse liigi 11.1 avaliku sektori kogukulud

Väljundindikaatori nimetus	Realiseeritud 2014–2015	Perioodil 2014–2020	Rakendamise seis
O.1 Avaliku sektori kogukulud eurodes (11.1)	0	6 000 000	0%

O.5 Toetatud kogupindala: perioodil 2014–2020 plaanitakse toetada 60 000 hektarit tegevuse liigist 11.1. 2014. aastal MAK 2014–2020 tegevuse liigi 11.1 taotlusi vastu ei võetud. 2015. aastal võeti vastu toetuse taotlusi, aga otsused tehti 2016. aastal. Seega ei olnud seisuga 31.12.2015 tehtud ühtegi toetuse määramise otsust ning toetuse saajaid ei olnud, millega perioodil 2014–2015 tegevuse liigist 11.1 toetatud kogupindala väärtuseks oli 0 (vt Tabel 66).

Tabel 66. Tegevuse liigist 11.1 toetatud kogupindala (ha)

Väljundindikaatori nimetus	Realiseeritud 2014–2015	Perioodil 2014–2020	Rakendamise seis
O.5 Kogupindala (ha) (11.1)	0	60 000	0%

Tegevuse liik 11.2 „Mahepõllumajandusega jätkamine“:

O.1 Avaliku sektori kogukulud eurodes: tegevuse liigi 11.2 avaliku sektori kogukulud eurodes (O.1) perioodil 2014–2020 planeeritud väärtuseks on 71 700 000 eurot. 2014. aastal MAK 2014–2020 tegevuse liigi 11.2 taotlusi vastu ei võetud. 2015. aastal võeti vastu toetuse taotlusi, aga otsused tehti 2016. aastal. Seega ei olnud seisuga 31.12.2015 tehtud ühtegi toetuse määramise otsust ega väljamakset ning avaliku sektori kogukulude väärtuseks oli 0 (vt Tabel 67).

Tabel 67. Tegevuse liigi 11.2 avaliku sektori kogukulud

Väljundindikaatori nimetus	Realiseeritud 2014–2015	Perioodil 2014–2020	Rakendamise seis
O.1 Avaliku sektori kogukulud eurodes (11.2)	0	71 700 000	0%

O.5 Toetatud kogupindala: perioodil 2014–2020 plaanitakse toetada 133 000 hektarit tegevuse liigist 11.2. 2014. aastal MAK 2014–2020 tegevuse liigi 11.2 taotlusi vastu ei võetud. 2015. aastal võeti vastu toetuse taotlusi, aga otsused tehti 2016. aastal. Seega ei olnud seisuga 31.12.2015 tehtud ühtegi toetuse määramise otsust ning toetuse saajaid ei olnud, millega perioodil 2014–2015 tegevuse liigist 11.2 toetatud kogupindala väärtuseks oli 0 (vt Tabel 68).

Tabel 68. Tegevuse liigist 11.2 toetatud kogupindala (ha)

Väljundindikaatori nimetus	Realiseeritud 2014–2015	Perioodil 2014–2020	Rakendamise seis
O.5 Kogupindala (ha) (11.2)	0	133 000	0%

10. Meetme 12 „Natura 2000 ja veepoliitika raamdirektiivi kohased toetused“ (määruse (EL) nr 1303/2013 artikkel 30) ülevaade

Meetme 12 jaguneb kaheks tegevuse liigiks:

- 1) tegevuse liik 12.1 „Natura 2000 toetus põllumajandusmaale“;

2) tegevuse liik 12.2 „Natura 2000 toetus erametsamaale“.

Programmiperioodil 2014–2020 on meetme 12 kavandatud eelarve kokku 32 666 000 eurot. Meetme 12 kogueelarvest moodustab EAFRD osa 24 499 500 eurot ja Eesti riigi eelarve 8 166 500 eurot. Seejuures tegevuse liigi 12.1 „Natura 2000 toetus põllumajandusmaale“ rakendamiseks on ette nähtud 4 666 000 eurot ja tegevuse liigi 12.2 „Natura 2000 toetus erametsamaale“ rakendamiseks 28 000 000 eurot. Tegevuste liikide 12.1 ja 12.2 kõik taotlused panustavad tervikuna prioriteet 4 sihtvaldkondadesse 4A, 4B ja 4C.

10.1 Tegevuse liigi 12.1 „Natura 2000 toetus põllumajandusmaale“ ülevaade

10.1.1 Tegevuse liigi 12.1 eesmärk

Tegevuse liigi 12.1 eesmärgiks on tagada Natura 2000 võrgustiku aladel looduskaitseõuete täitmine, säilitada nendes piirkondades põllumajanduslik tegevus ning aidata seal kohaneda piirangutega, mis tulenevad nõukogu direktiivi 2009/147/EÜ ja nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ rakendamisest, et aidata kaasa Natura 2000 alade tõhusale majandamisele.

10.1.2 Tegevuse liigi 12.1 finantsnäitajatest ja rakendamisest perioodil 2014–2016⁷

Perioodil 2014–2015 toimus tegevuse liigi 12.1 rakendamiseks üks taotlusvoor ajavahemikul 7.–25. mai 2015. Hilinenud taotluste vastuvõtmise aeg oli 26. maist 19. juunini 2015. Esimeses taotlusvoorus esitati 1 548 taotlust toetuse summas 588 870 eurot. Tegevuse liigi 12.1 raames taotleti toetust kokku 21 810 hektarile. Tegevuse liigi 12.1 esimeses taotlusvoorus kiideti heaks 1 526 taotlust 1548 esitatud taotlusest, millega määrati toetust summas 571 614 eurot 21 221 hektarile. (vt Tabel 69)

Tabel 69. Tegevuse liigi 12.1 esimese taotlusvooru toetuse taotlemine ja määramine

Taotlusvoor	Taotlemine			Määramine		
	Taotluste arv	Taotletud pind (ha)	Toetuse summa	Taotluste arv	Määratud ühikud (ha)	Toetuse summa
I	1 548	21 810	588 870	1 526	21 221	571 614
Kokku	1 548	21 810	588 870	1 526	21 221	571 614

2016. aastal tehtud määramisotsuste põhjal maksti välja 2015. aastal esitatud taotluste eest tegevuse liigi 12.1 raames kokku 568 095 eurot.

⁷ Sisaldab 2015. aasta esimese taotlusvooru taotlemise andmeid, sh 2016. aasta määramise ja väljamaksmise andmeid 2015. aastal esitatud taotlustele.

10.1.3 Ülevaade tegevuse liigi 12.1 realiseeritud väljundindikaatorite väärtustest perioodil 2014–2015

O.1 Avaliku sektori kogukulud eurodes: tegevuse liigi 12.1 avaliku sektori kogukulud eurodes (O.1) perioodil 2014–2020 planeeritud väärtuseks on 4 666 000 eurot. 2015. aastal võeti vastu toetuse taotlusi, aga otsused tehti 2016. aastal. Seega ei olnud seisuga 31.12.2015 tehtud ühtegi toetuse määramise otsust ega väljamakset ning avaliku sektori kogukulude väärtuseks oli 0 (vt Tabel 70).

Tabel 70. Tegevuse liigi 12.1 avaliku sektori kogukulud eurodes

Väljundindikaatori nimetus	Realiseeritud 2014–2015	Perioodil 2014–2020	Rakendamise seis
O.1 Avaliku sektori kogukulud eurodes (12.1)	0	4 666 000	0%

O.4 Toetatud majapidamiste arv: perioodil 2014–2020 planeeritakse toetada 1 600 majapidamist tegevuse liigist 12.1. 2015. aastal võeti vastu toetuse taotlusi, aga otsused tehti 2016. aastal. Seega ei olnud seisuga 31.12.2015 tehtud ühtegi toetuse määramise otsust ning toetuse saajaid ei olnud, millega perioodil 2014–2015 tegevuse liigist 12.1 toetatud majapidamiste arvuks oli 0 (vt Tabel 71).

Tabel 71. Tegevuse liigist 12.1 toetatud majapidamiste arv

Väljundindikaatori nimetus	Realiseeritud 2014–2015	Perioodil 2014–2020	Rakendamise seis
O.4 Toetatud majapidamiste arv (12.1)	0	1 600	0%

O.5 Toetatud kogupindala: perioodil 2014–2020 planeeritakse toetada 23 440 hektarit tegevuse liigist 12.1. 2015. aastal võeti vastu toetuse taotlusi, aga otsused tehti 2016. aastal. Seega ei olnud seisuga 31.12.2015 tehtud ühtegi toetuse määramise otsust ning toetuse saajaid ei olnud, millega perioodil 2014–2015 tegevuse liigist 12.1 toetatud kogupindala väärtuseks oli 0 (vt Tabel 72).

Tabel 72. Toetatud kogupindala (ha)

Väljundindikaatori nimetus	Realiseeritud 2014–2015	Perioodil 2014–2020	Rakendamise seis
O.5 Kogupindala (ha) (12.1)	0	23 440	0%

10.2 Tegevuse liigi 12.2 „Natura 2000 toetus erametsamaale“ ülevaade

10.2.1 Tegevuse liigi 12.2 eesmärk

Tegevuse liigi 12.2 „Natura 2000 toetus erametsamaale“ eesmärgiks on aidata toetuse kaudu kaasa Natura 2000 ala erametsamaa säästvale kasutusele ja kaitsta Natura 2000 erametsamaa piiranguvööndis, hoiualal sihtkaitsevööndis ja projekteeritavatel aladel asuvaid loodusväärtusi.

10.2.2 Tegevuse liigi 12.2 finantsnäitajatest ja rakendamisest perioodil 2014-2016

Perioodil 2014–2015 toimus tegevuse liigi 12.2 rakendamiseks kaks taotlusvooru ajavahemikel:

- 1) 2. aprillist 21. aprillini 2014;
- 2) 2. maist 21. maini 2015.

Esimeses taotlusvoorus esitati 4 772 taotlust (see arv ei sisalda kustutatud ega annulleeritud taotlusi ning taotlusi, mille menetlemine lõpetati otsust tegemata), nendest 366 esitati hilinenult. Toetust taotleti 57 266 hektarile. 4 772 esitatud taotlusest kiideti heaks 4 699 taotlust, millele maksti välja toetust summas 3 868 053 eurot. (vt Tabel 73)

Teises taotlusvoorus esitati 4 788 taotlust (see arv ei sisalda kustutatud ega annulleeritud taotlusi ning taotlusi, mille menetlemine lõpetati otsust tegemata), nendest 232 esitati hilinenult. Toetust taotleti 59 517 hektarile (vt Tabel 73). 4 788 esitatud taotlusest kiideti heaks 4 649 taotlust.

Kokku on kahe taotlusvooru raames väljamakstud toetust summas 7 839 064 eurot, mis moodustab kogu programmiperioodiks tegevuse liigi 12.2 ette nähtud eelarvest 28% (vt Tabel 73).

Tabel 73. Tegevuse liigist 12.2 toetuse taotlemine, määramine ja maksmine

Taotlusvoor	Taotlemine		Määramine	Maksmine
	Taotluste arv	Taotletud pind (ha)	Taotluste arv	Makstud summa
I	4 772	57 266	4 699	3 868 053
II	4 788	59 517	4 649	3 971 011
Kokku	9 560	116 783	4 699	7 839 064

10.2.3 Ülevaade tegevuse liigi 12.2 realiseeritud väljundindikaatorite väärtustest perioodil 2014–2015

O.1 Avaliku sektori kogukulud eurodes: tegevuse liigi 12.2 avaliku sektori kogukulud eurodes (O.1) perioodil 2014–2020 planeeritud väärtuseks on 28 000 000 eurot. Perioodil 2014–2015 olid tegevuse liigi 12.2 avaliku sektori kogukulud 3 866 236 eurot, s.o 13,8% kogu programmiperioodiks planeeritud avaliku sektori kogukuludest (vt Tabel 74).

Tabel 74. Tegevuse liigi 12.2 avaliku sektori kogukulud

Väljundindikaatori nimetus	Realiseeritud 2014–2015	Perioodil 2014–2020	Rakendamise seis
O.1 Avaliku sektori kogukulud eurodes	3 866 236	28 000 000	13,8%

O.4 Toetuse saajate arv: tegevuse liigi 12.2 toetust saanute arvuks ei planeeritud perioodiks 2014–2020 konkreetset arvulist näitajat, kuna toetuse saamise ja maksmise seisukohast ei ole see relevantne. Perioodil 2014–2015 oli tegevuse liigist 12.2 toetuse saajate arvuks 4 699 (vt Tabel 75).

Tabel 75. Tegevuse liigist 12.2 toetust saanute arv

Väljundindikaatori nimetus	Realiseeritud 2014–2015	Perioodil 2014–2020	Rakendamise seis
O.4 Toetuse saajate arv	4 699	N/A	0%

O.5 Toetatud kogupindala: perioodil 2014–2020 plaanitakse toetada 58 000 hektarit tegevuse liigist 12.2. Perioodil 2014–2015 realiseeriti taotletud toetuse kogupinda 56 067 hektari ulatuses, mis moodustab 96,7% planeeritud toetatud kogupindala kogusummast (vt Tabel 76).

Tabel 76. Tegevuse liigist 12.2 toetatud kogupindala (ha)

Väljundindikaatori nimetus	Realiseeritud 2014–2015	Perioodil 2014–2020	Rakendamise seis
O.5 Kogupindala (ha)	56 067	58 000	96,7%

11. Meetme 14 „Loomade heaolu“ (määruse (EL) nr 1303/2013 artikkel 33) ülevaade

11.1 Meetme 14 eesmärk

Meetme 14 eesmärgiks on tõsta loomakasvatavate teadlikkust loomade heaolust ja toetada põllumajandustootjaid, kes täidavad loomade heaolu kõrgemaid nõudeid, parandades sellega loomade heaolu ja tervist ning tagades neile loomuosasemad pidamistingimused.

Meetme 14 „Loomade heaolu“ alt rakendatakse tegevuse liiki 14.1 „Loomade heaolu toetus“.

11.2 Meetme 14 tegevuse liigi 14.1 finantsnäitajatest ja rakendamisest perioodil 2014–2016⁸

Programmiperioodil 2014–2020 on tegevuse liigi 14.1 „Loomade heaolu toetus“ kavandatud eelarve kokku 40 675 000 eurot. Tegevuse liigi 14.1 kogueelarvest moodustab EAFRD osa 18 340 450 eurot ja Eesti riigi eelarve 3 236 550 eurot ning 19 098 000 eurot I sambast ümbertõstetavad vahendid.

Lisaks sihtvaldkonnale 3A, mille alt tegevuse liik 14.1 on programmeeritud, panustavad tegevuse liigi 14.1 taotlused ka sihtvaldkonda 4A ja seda just seepärast, et loomade karjatamisega hoitakse ekstensiivses kasutuses ka rohumaad, sh poollooduslikud kooslused, mille väärtus elupaigana on oluline. Samuti aitab karjatamine säilitada ja suurendada rohumaade osakaalu põllumajandusmaastikus.

⁸ Sisaldab 2015. aasta esimese taotlusvooru taotlemise andmeid ning 2016. aasta määramise ja väljamaksmise andmeid 2015. aastal esitatud taotlustele.

Perioodil 2014–2015 toimus tegevuse liigi 14.1 rakendamiseks üks taotlusvoor ajavahemikul 7.–25. mai 2015. Hilinenud taotluste vastuvõtmise aeg oli 26. maist 19. juunini 2015. Esimeses taotlusvoorus esitati 2 058 taotlust toetuse summas 5 511 682 eurot. Tegevuse liigi 14.1 raames taotleti toetust 106 063 loomühiku kohta. (vt Tabel 77)

Tegevuse liigi 14.1 esimeses taotlusvoorus kiideti heaks 1 987 taotlust 2 058 esitatud taotlusest, millega määrati toetust summas 5 142 793 eurot 225 369 loomale ehk 99 429 loomühikule (vt Tabel 77).

Tabel 77. Tegevuse liigist 14.1 esimese taotlusvooru toetuse taotlemine ja määramine

Tegevuse liik	Taotlemine			Määramine		
	Taotluste arv	Taotletud loomühikud	Toetuse summa	Taotluste arv	Määratud loomühikud	Toetuse summa
14.1	2 058	106 063	5 511 682	1 987	99 429	5 142 793
Kokku	2 058	106 063	5 511 682	1 987	99 429	5 142 793

2015. aastal taotlenutele maksti 2016. aastal välja toetust tegevuse liigi 14.1 raames kokku 5 142 793 eurot 1 987 toetuse saajale. Perioodil 2014–2015 maksti tegevuse liigi 14.1 eelarvest välja ka MAK 2007–2013 meetme 2.4 „Loomade heaolu: loomade karjatamise toetus“ toetusi 2015. ja 2016. aastal (taotlemine vastavalt 2014. ja 2015. aastal) ning väljamakstud toetuse summaks perioodil 2014–2015 oli kokku 9 867 673 eurot.

11.3 Ülevaade meetme 14 tegevuse liigi 14.1 realiseeritud väljundindikaatorite väärtustest perioodil 2014–2015

O.1 Avaliku sektori kogukulud eurodes: tegevuse liigi 14.1 avaliku sektori kogukulud eurodes (O.1) perioodil 2014–2020 planeeritud väärtuseks on 40 675 000 eurot. Perioodil 2014–2015 olid tegevuse liigi 14.1 avaliku sektori kogukulud 4 567 345 eurot, s.o 11,23% kogu programmiperioodiks planeeritud avaliku sektori kogukuludest (vt Tabel 78).

Tabel 78. Tegevuse liigi 14.1 avaliku sektori kogukulud

Väljundindikaatori nimetus	Realiseeritud 2014–2015	Perioodil 2014–2020	Rakendamise seis
O.1 Avaliku sektori kogukulud eurodes	4 567 345*	40 675 000	11,23%

*O.1 arvutamisel on arvestatud ka MAK 2007–2013 meetme 2.4 „Loomade heaolu: loomade karjatamise toetus“ väljamakseid.

O.4 Toetust saanute arv: perioodi 2014–2020 kohta on kavandatud, et tegevuse liigist 14.1 saavad toetust 2 000 toetuse taotlejat. Perioodil 2014–2015 maksti välja tegevuse liigist 14.1 toetust 2 034 toetuse taotlejale, s.o 102% kogu programmiperioodiks kavandatust. (vt Tabel 79)

Tabel 79. Tegevuse liigist 14.1 toetust saanute arv

Väljundindikaatori nimetus	Realiseeritud 2014–2015	Perioodil 2014–2020	Rakendamise seis
O.4 Toetust saanute arv	2 034*	2 000	102%

*O.4 arvutamisel on arvestatud ka MAK 2007–2013 meetme 2.4 „Loomade heaolu: loomade karjatamise toetus“ väljamakseid.

O.8 Toetatud loomühikute arv: perioodil 2014–2015 toetati 89 930 loomühikut (vt Tabel 80).

Tabel 80. Tegevuse liigist 14.1 toetatud loomühikute arv

Väljundindikaatori nimetus	Realiseeritud 2014–2015	Perioodil 2014–2020	Rakendamise seis
O.8 Toetatud loomühikute arv	89 930*	N/A	N/A

*O.8 arvutamisel on arvestatud ka MAK 2007–2013 meetme 2.4 „Loomade heaolu: loomade karjatamise toetus“ väljamakseid.

12. Meetme 16 „Koostöö“ (määruse (EL) nr 1303/2013 artikkel 35) ülevaade

Meede 16 jaguneb kolmeks tegevuse liigiks:

- 1) „Innovatsiooniklaster“;
- 2) tegevuse liik 16.2 „Uute toodete, tavade, protsesside ja tehnoloogiate arendamine“;
- 3) tegevuse liik 16.4 „Lühikesed tarneahelad ja kohalike turgude arendamine“.

Programmiperioodil 2014–2020 on meetme 16 kavandatud eelarve kokku 18 700 000 eurot. Meetme 16 kogueelarvest moodustab EAFRD osa 16 643 000 eurot ja Eesti riigi eelarve 2 057 000 eurot. Seejuures tegevuse liigi „Innovatsiooniklaster“ rakendamiseks on ette nähtud 8 400 000 eurot, tegevuse liigi 16.2 „Uute toodete, tavade, protsesside ja tehnoloogiate arendamine“ rakendamiseks 6 300 000 eurot ja tegevuse liigi 16.4 „Lühikesed tarneahelad ja kohalike turgude arendamine“ rakendamiseks 4 000 000 eurot. Tegevuse liigi „Innovatsiooniklaster“ projektid panustavad sihtvaldkondadesse 2A, 4C, 5C. Tegevuse liigi 16.2 projektid panustavad prioriteet 4 sihtvaldkondadesse 4A, 4B, 4C, kuid kaasnevaks sihtvaldkonnaks ühel projektil saab olla, kas 2A, 4A, 4B või 4C (metsandussektori projektid). Tegevuse liigi 16.4 kõik projektid panustavad ainult sihtvaldkonda 3A.

12.1 Tegevuse liigi „Innovatsiooniklaster“ ülevaade

12.1.1 Tegevuse liigi „Innovatsiooniklaster“ eesmärk

Klastri ülesandeks on tuua kokku teadus ja praktika ning seeläbi luua seos teadusuuringute ja uuenduslike praktikate rakendamise vahel, samuti parandada infovahetust erinevate sektorite, algatuste ja tegevuste vahel. Klastri eesmärgiks on stimuleerida majandus- ja uuendustegevust, edendades intensiivset suhtlemist, ressursside jagamist ning teadmiste ja oskusteabe vahetamist ning aidates ka tõhusalt kaasa teadmussiirdele, võrgustikutööle ja teabe levitamisele klastri ettevõtjate vahel. Klastri lisandväärtus seisneb lisaks selles, et keskendada

olemasolevaid strateegiad innovatsioonile ning tugevdada sidemeid ettevõtjate, sidusrühmade, ülikoolide ning katselaborite vahel.

12.1.2 Tegevuse liigi „Innovatsiooniklaster“ finantsnäitajatest ja rakendamisest perioodil 2014–2015

Perioodil 2014–2015 toimus tegevuse liigi „Innovatsiooniklaster“ rakendamiseks üks taotlusvoor ajavahemikul 12. oktoobrist 16. oktoobrini 2015. Taotlusvooru eelarveks oli 4 000 000 eurot. Andmed esimeses taotlusvoorus taotlemise kohta tegevusvaldkondade lõikes on esitatud Tabelis 81. Seisuga 31.12.2015 oli taotluste menetlemine veel pooleli ning määramise otsuseid veel tehtud ei olnud. Menetlemise tähtajaks oli 10.03.2016.

Tabel 81. Tegevuse liigist „Innovatsiooniklaster“ esimese voo taotlemine tegevusvaldkondade lõikes

Valdkond	Esitatud taotluste arv	Investeeringu kogumaksumus	Taotletud toetuse summa
Aiandussaaduste tootmine ja töötlemine	1	800 000	800 000
Liha tootmine ja töötlemine	2	1 598 700	1 598 700
Mahepõllumajandussaaduste tootmine ja töötlemine	2	1 596 640	1 596 640
Piima tootmine ja töötlemine	1	800 000	800 000
Põllukultuuride tootmine ja töötlemine	2	1 629 728	1 599 440
Muu	1	616 000	616 000
Kokku	9	7 041 068	7 010 780

12.1.3 Ülevaade tegevuse liigi „Innovatsiooniklaster“ realiseeritud väljundindikaatorite väärtustest perioodil 2014–2015

Seisuga 31.12.2015 oli tegevuse liigi „Innovatsiooniklaster“ esimese taotlusvooru taotluste menetlemine veel pooleli ning määramise otsuseid ega ka väljamakseid ei tehtud. Menetlemise tähtajaks oli 10.03.2016. Sellest tulenevalt oli perioodil 2014–2015 ka tegevuse väljundindikaatorite O.1 ja O.17 väärtuseks 0. (vt Tabel 82 ja 83)

Tabel 82. Tegevuste liikide 16.0, 16.2, 16.3, 16.5, 16.9 avaliku sektori kogukulud

Väljundindikaatori nimetus	Realiseeritud 2014–2015	Perioodil 2014–2020	Rakendamise seis
O.1 Avaliku sektori kogukulud eurodes	0	8 400 000	0%

Tabel 83. Toetatavate (muu kui EIP) koostööprojektide arv

Väljundindikaatori nimetus	Realiseeritud 2014–2015	Perioodil 2014–2020	Rakendamise seis
O.17 Toetatavate (muu kui EIP) koostööprojektide arv	0	15	0%

12.2 Tegevuse liigi 16.2 „Uute toodete, tavade, protsesside ja tehnoloogiate arendamine“ ülevaade

12.2.1 Tegevuse liigi 16.2 eesmärk

Tegevuse liigi 16.2 üldeesmärgiks on põllumajanduse, toidu- ning erametsasektoris jätkusuutlikkuse suurendamine ning innovatsiooni kiirendamine põllumajanduse, toidutootmise ja töötlemise ning metsanduse valdkondades. Spetsiifilisteks eesmärkideks on toidu tootmise ja töötlemise tarneahela toimimise parandamine, põllumajandustoodete tootjate ja töötajate turujõu suurendamine, koostöö arendamine teaduse, tootmise ja töötlemise vahel, sh infovahetus ning innovatiivsuse suurendamine põllumajandustoodete tootmisel ja töötlemisel.

12.2.2 Tegevuse liigi 16.2 finantsnäitajatest ja rakendamisest perioodil 2014–2015

Perioodil 2014–2015 toimus tegevuse liigi 16.2 rakendamiseks üks taotlusvoor ajavahemikul 7. septembrist 11. septembrini 2015. Taotlusvooru esialgseks eelarveks oli 4 014 413 eurot. 2015. aasta taotlusvoorus esitati 42 taotlust. Kokku taotleti toetust 10 131 395 euro ulatuses. Seisuga 31.12.2015 oli taotluste menetlemine veel pooleli ning määramise otsuseid veel tehtud ei olnud. Menetlemise tähtajaks oli 03.02.2016. Andmed esimeses taotlusvoorus taotlemise kohta sihtgruppide lõikes on esitatud Tabelis 84.

Tabel 84. Tegevuse liigist 16.2 esimese voo taotlemine sihtgruppide lõikes

Sihtgrupp	Esitatud taotluste arv	Investeeringu kogumaksumus	Taotletud toetuse summa
Metsasaaduste töötlemine	2	396 701	339 565
Põllumajandustoodete tootmine	23	7 211 233	6 343 454
Põllumajandustoodete töötlemine	17	4 212 469	3 448 375
Kokku	42	11 820 403	10 131 395

12.2.3 Ülevaade tegevuse liigi 16.2 realiseeritud väljundindikaatorite väärtustest perioodil 2014–2015

Seisuga 31.12.2015 oli tegevuse liigi 16.2 esimese taotlusvooru taotluste menetlemine veel pooleli ning määramise otsuseid ega väljamakseid ei tehtud. Sellest tulenevalt oli perioodil 2014–2015 tegevuse liigi 16.2 väljundindikaatorite O.1 ja O.17 väärtuseks 0. (vt Tabel 85 ja 86)

Tabel 85. Tegevuse liigi 16.2 avaliku sektori kogukulud

Väljundindikaatori nimetus	Realiseeritud 2014–2015	Perioodil 2014–2020	Rakendamise seis
O.1 Avaliku sektori kogukulud eurodes	0	6 300 000	0%

Tabel 86. Toetatavate (muu kui EIP) koostööprojektide arv

Väljundindikaatori nimetus	Realiseeritud 2014–2015	Perioodil 2014–2020	Rakendamise seis
O.17 Toetatavate (muu kui EIP) koostööprojektide arv	0	N/A	0%

12.3 Tegevuse liigi 16.4 „Lühikesed tarneahelad ja kohalike turgude arendamine“ ülevaade

12.3.1 Tegevuse liigi 16.4 eesmärk

Tegevuse liigi 16.4 üldeesmärgiks on põllumajanduse, toidu- ning erametsasektoris jätkusuutlikkuse suurendamine ning innovatsiooni kiirendamine põllumajanduse, toidutootmise ja töötlemise ning metsanduse valdkondades. Spetsiifilisteks eesmärkideks on toidu tootmise ja töötlemise tarneahela toimimise parandamine, põllumajandustoodete tootjate ja töötlejate turujõu suurendamine, koostöö arendamine teaduse, tootmise ja töötlemise vahel, sh infovahetus ning innovatiivsuse suurendamine põllumajandustoodete tootmisel ja töötlemisel.

12.3.2 Tegevuse liigi 16.4 finantsnäitajatest ja rakendamisest perioodil 2014–2015

Tegevuse liigi 16.4 esimene taotlusvoor toimus 23. novembrist 30 novembrini 2015. Kokku esitati toetuse saamiseks 22 avaldust toetuse kogusummas 2 910 123 eurot. Taotlusvoor eelarveks oli 1,24 miljonit eurot. Seisuga 31.12.2015 oli taotluste menetlemine veel pooleli ning määramise otsuseid veel tehtud ei olnud. Menetlemise tähtajaks oli 08.04.2016.

13. Meetme 19 „Toetus LEADERi kohalikule arengule (CLLD – kogukonna juhitud kohalik areng)“ (määruse (EL) nr 1303/2013 artiklid 35) ülevaade

13.1 Meetme 19 eesmärk

LEADER-meede põhineb LEADER lähenemisel, mille põhielementideks on avaliku ja erasektori partnerluses loodud kohalikud tegevusgrupid, kes koostavad piirkonnapõhised kohaliku arengu strateegiad. Nii strateegiate väljatöötamine kui ka rakendamine toimub alt-üles põhimõttel. Strateegiad koosnevad omavahel seotud ja mitut valdkonda hõlmavatest toetusmeetmetest. Lisaks koostööle on LEADERis väga oluline võrgustikutöö soodustamine ja uuenduslike lahenduste leidmise ja kasutuselevõtmise soodustamine.

LEADER-meetme üldeesmärgiks on tegevuspiirkondade tasakaalustatud arendamine läbi LEADERi põhielementide rakendamise.

Spetsiifilisteks eesmärkideks on:

- ettevõtjate konkurentsivõime tõstmine, eelkõige läbi ühistel tegevustel põhinevate tegevuste rakendamise;
- sotsiaalse kaasatuse edendamine luues uusi töökohti, kaasates kohaliku arengu strateegia ettevalmistamise ja elluviimise protsessi kohalikud elanikud ning parandades teenuste kättesaadavust muuhulgas läbi IT-teenuste parema kättesaadavuse;
- piirkondlike eripärade parem rakendamine, sh kohaliku toidu arendamine;
- uuenduslike lahenduste leidmise ja kasutuselevõtmise soodustamine, sh kogukonnateenuste arendamisel ning;
- kohaliku tasandi valitsemise parendamine läbi erinevate osapoolte kaasamise.

Meede 19 jaguneb neljaks tegevuse liigiks:

- 1) 19.1 „Kohaliku arengu strateegiate ettevalmistamine“;
- 2) 19.2 „Kohaliku arengu strateegiate rakendamine“;
- 3) 19.3 „Koostöö“;
- 4) 19.4 „Piirkonna elavdamine ning kohaliku tegevusgrupi kui organisatsiooni toimimine“.

13.2 Meetme 19 käivitumine

Perioodiks 2014–2020 valmistati ette kaks siseriiklikku määrust: põllumajandusministri 14.10.2014 määrus nr 85 „LEADERi kohaliku arengu strateegia ettevalmistamise toetuse saamise nõuded, toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise kord“, mille kohaselt anti toetust kohaliku arengu strateegiate ettevalmistamiseks ning maaeluministri 23.10.2015 määrus nr 11 „Kohaliku tegevusgrupi toetus ja LEADER-projektitoetus“, mille alusel antakse toetust strateegiate rakendamiseks.

Tegevuse liik 19.1 „Kohaliku arengu strateegiate ettevalmistamine“

Toetus aitab kohalikel tegevusgruppidel programmiperioodiks 2014–2020 kohaliku arengu strateegiad ette valmistada. Strateegia väljatöötamisega suunavad piirkonna erinevad osapooled oma ühised jõupingutused piirkonna vajaduste kindlaksmääramiseks, nende elluviimiseks ning piirkonna võimaluste kasutamiseks, kavandades strateegiates omavahel seotud ja mitut valdkonda hõlmavaid toetusmeetmeid.

Tegevuse liigi 19.1 taotlused panustavad kõik sihtvaldkonda 6B. Perioodil 2014–2015 toimus tegevuse liigi 19.1 raames üks taotlusvoor, mille jooksul taotles toetust 26 kohalikku tegevusgruppi. Tegevused on elluviidud ja toimub tegevusgruppidele toetuse väljamaksmine, mis jätkub veel aastal 2016.

Tegevuse liik 19.2 „Kohaliku arengu strateegiate rakendamine“

Tegevuse liigi 19.2 eesmärgiks on viia ellu kohaliku arengu strateegiates kavandatud meetmed.

Tegevuse liik 19.2 on programmeeritud sihtvaldkonna 6B alt, kuid lähtuvalt strateegia meetmetega kooskõlas olevate projektide iseloomust võivad projektid paigutada kõigi olemasolevate sihtvaldkondade (1A–6C) alla.

Seisuga 31.12.2015 ei olnud tegevuse liiki 19.2 veel rakendatud.

Tegevuse liik 19.3 „Koostöö“

Tegevuse liigi 19.3 eesmärgiks on viia ellu kohaliku arengu strateegiates kavandatud siseriiklikud ja piiriülesed koostööprojektid.

Tegevuse liigi 19.3 kõik taotlused panustavad sihtvaldkonda 6B.

Seisuga 31.12.2015 ei olnud tegevuse liiki 19.3 veel rakendatud.

Tegevuse liik 19.4 „Püirkonna elavdamine ning kohaliku tegevusgrupi kui organisatsiooni toimimine“

Tegevuse liigi 19.4 eesmärgiks on kohaliku arengu strateegia elluviimine, sidusrühmade teabevahetuse soodustamine ning potentsiaalsete toetuse saajate tegevuste toetamine projektide ettevalmistamisel ja taotluste koostamisel.

Tegevuse liigi 19.4 kõik taotlused panustavad sihtvaldkonda 6B.

13.3 Meetme 19 finantsnäitajatest ja rakendamisest 2014–2015, sh tegevuste liikide lõikes

Programmperioodil 2014–2020 on meetme 19 kavandatud eelarve kokku 90 000 000 eurot. Meetme 19 kogueelarvest moodustab EAFRD osa 81 000 000 eurot ja Eesti riigi eelarve 9 000 000 eurot. Meetme 19 kogueelarve, 90 000 000 eurot, jaguneb tegevuste liikide vahel järgmiselt:

- tegevuse liigi 19.1 „Kohaliku arengu strateegiate ettevalmistamine“ eelarve programmperioodiks 2014–2020 on 1 700 000 eurot;
- tegevuse liigi 19.2 „Kohaliku arengu strateegiate rakendamine“ eelarve programmperioodiks 2014–2020 on 72 280 000 eurot;

- tegevuse liigi 19.3 „Koostöö“ eelarve programmiperioodiks 2014–2020 on 1 300 000 eurot;
- tegevuse liigi 19.4 „Piirkonna elavdamine ning kohaliku tegevusgrupi kui organisatsiooni toimimine“ eelarve programmiperioodiks 2014–2020 on 14 720 000 eurot.

Meetme 19 tegevuste liikide 19.1, 19.2, 19.3 ja 19.4 taotlusvoorude toimumisajad perioodil 2014–2015:

- 1) 29. oktoobrist 12. novembrini 2014 toimus taotluste vastuvõtt strateegiate ettevalmistamiseks antava toetuse taotlemiseks (tegevuse liik 19.1);
- 2) 6. novembrist 12. novembrini 2015 toimus taotluste vastuvõtt strateegiate heakskiitmiseks maaeluministri poolt ja kohaliku tegevusgrupi toetuse taotlemiseks (tegevuse liik 19.4);
- 3) tegevuse liigi 19.2 „Kohaliku arengu strateegiate rakendamine“ ja 19.3 „Koostöö“ raames taotlusvoorused aastatel 2014 ja 2015 ei toimunud, kuid need käivituvad pärast strateegiate heakskiitmist ja kohaliku tegevusgrupi toetuse määramist kohalikele tegevusgruppidele. Tegevuste liikide raames toimub taotluste vastuvõtt jooksvalt vastavalt kohalikes tegevusgruppides väljakuulutatud taotlusvoorude ajakavale.

Meetme 19 tegevuste liikide 19.1, 19.2, 19.3 ja 19.4 raames taotletud toetuse summa aastatel 2014 ja 2015 (vt Tabel 87):

- tegevuse liigi 19.1 „Kohaliku arengu strateegiate ettevalmistamine“ raames taotleti aastal 2014 toimunud taotlusvooruses kokku 1 690 153 eurot. 2015. aastal taotlusvoor ei toimunud;
- tegevuse liigi 19.2 „Kohaliku arengu strateegiate rakendamine“ raames taotlusvoorused ei toimunud ning taotlusi vastu ei võetud, kuna tegevuse liik ei olnud veel käivitunud;
- tegevuse liigi 19.3 „Koostöö“ raames taotlusvoorused ei toimunud ning taotlusi vastu ei võetud, kuna tegevuse liik ei olnud veel käivitunud;
- tegevuse liigi 19.4 „Piirkonna elavdamine ning kohaliku tegevusgrupi kui organisatsiooni toimimine“ raames toimus aastal 2015 üks taotlusvoor, milles taotleti toetust summas 3 370 342 eurot.

Tabel 87. Meetmest 19 esimese taotlusvooruga taotlemine tegevuste liikide lõikes aastatel 2014–2015

Tegevuse liik	Taotlemine		
	Taotluste arv	Investeeringu kogumaksumus	Toetuse summa
19.1 taotlusvoor	26	1 690 153	1 690 153
19.4 taotlusvoor	26	3 385 742	3 370 342

Kokku	5 075 895	5 060 495
--------------	------------------	------------------

Meetme 19 tegevuste liikide 19.1, 19.2, 19.3 ja 19.4 raames heakskiidetud taotluste arv ja määratud toetuse summa aastatel 2014 ja 2015 (vt Tabel 88):

- tegevuse liigi 19.1 „Kohaliku arengu strateegiate ettevalmistamine“ raames kiideti 2015. aastal heaks kõik esitatud 26 taotlust ja määrati toetust 1 690 153 eurot;
- tegevuse liigi 19.2 „Kohaliku arengu strateegiate rakendamine“ raames taotlusi heaks ei kiidetud, kuna tegevuse liik ei olnud veel käivitunud;
- tegevuse liigi 19.3 „Koostöö“ raames taotlusi heaks ei kiidetud, kuna tegevuse liik ei olnud veel käivitunud;
- tegevuse liigi 19.4 „Piirkonna elavdamine ning kohaliku tegevusgrupi kui organisatsiooni toimimine“ raames taotlusi heaks ei kiidetud, kuna taotlusi seisuga 31.12.2015 veel menetleti.

Tabel 88. Meetme 19 esimese taotlusvooru määramine tegevuste liikide lõikes aastatel 2014–2015

Tegevuse liik	Määramine		
	Taotluste arv	Investeeringu kogumaksumus	Toetuse summa
19.1 taotlusvoor	26	1 690 153	1 690 153
19.4 taotlusvoor	26	0	0
Kokku		1 690 153	1 690 153

Meetme 19 tegevuste liikide 19.1, 19.2, 19.3 ja 19.4 raames väljamakstud toetuse summa aastatel 2014 ja 2015:

- tegevuse liigi 19.1 „Kohaliku arengu strateegiate ettevalmistamine“ raames on seisuga 31.12.2015 välja makstud toetust summas 1 051 486 eurot;
- tegevuse liigi 19.2 „Kohaliku arengu strateegiate rakendamine“ raames toetust välja ei makstud, kuna tegevuse liik ei olnud veel käivitunud;
- tegevuse liigi 19.3 „Koostöö“ raames toetust välja ei makstud, kuna tegevuse liik ei olnud veel käivitunud;
- tegevuse liigi 19.4 „Piirkonna elavdamine ning kohaliku tegevusgrupi kui organisatsiooni toimimine“ raames toetust välja ei makstud, kuna seisuga 31.12.2015 toimus veel taotluste menetlemine.

Meetme 19 tegevuste liikide 19.1, 19.2, 19.3 ja 19.4 raames **väljamakstud toetuse summa** aastatel 2014 ja 2015 oli 1 051 486 eurot (vt Tabel 89).

Tabel 89. Meetme 19 toetuse väljamaksmine tegevuste liikide lõikes aastatel 2014–2015

Tegevuse liik	Maksmine		
	Taotluste arv	Investeeringu kogumaksumus	Toetuse summa
19.1 taotlusvoor	26	1 690 153	1 051 486
19.4 taotlusvoor	26	0	0
Kokku		1 690 153	1 051 486

Seisuga 31.12.2015 oli meetmest 19 väljamakstud toetuse summa osakaal 1,17% programmiperioodiks 2014–2020 ette nähtud kogueelarvest, sh tegevuse liigi 19.1 kogueelarvest 61,85%.

13.3 Ülevaade meetme 19 realiseeritud väljundindikaatorite väärtustest tegevuste liikide lõikes perioodil 2014–2015

O.1 Avaliku sektori kogukulud eurodes (lõpetatud projektide alusel): meetme 19 avaliku sektori kogukulud eurodes (O.1) perioodil 2014–2020 planeeritud väärtuseks on 90 000 000 eurot. Lõpetatud projektide alusel olid perioodil 2014–2015 meetme 19 avaliku sektori kogukulud 1 051 486 eurot, s.o 1,17% kogu programmiperioodiks planeeritud avaliku sektori kogukuludest (vt Tabel 90). Toetust on välja makstud vaid ühe tegevuse liigi – 19.1 „Kohaliku arengu strateegiade ettevalmistamine“ – raames. Väljamaksed selle tegevuse liigi raames jätkuvad ka 2016. aastal.

Tabel 90. Meetme 19 avaliku sektori kogukulud eurodes

Väljundindikaatori nimetus	Realiseeritud 2014–2015	Perioodil 2014–2020	Rakendamise seis
O.1 Avaliku sektori kogukulud eurodes	1 051 485	90 000 000	1,17%

Tegevuse liik 19.1 „Kohaliku arengu strateegiade ettevalmistamine“:

O.1 Avaliku sektori kogukulud eurodes (lõpetatud projektide alusel): meetme 19 tegevuse liigi 19.1 avaliku sektori kogukulud eurodes (O.1) perioodil 2014–2020 planeeritud väärtuseks on 1 700 000 eurot. Lõpetatud projektide alusel olid perioodil 2014–2015 meetme 19 tegevuse liigi 19.1 avaliku sektori kogukulud 1 051 486 eurot, s.o 61,85% perioodiks 2014–2020 planeeritust (vt Tabel 91).

Tabel 91. Tegevuse liigi 19.1 avaliku sektori kogukulud eurodes

Väljundindikaatori nimetus	Realiseeritud 2014–2015	Perioodil 2014–2020	Rakendamise seis
O.1 Avaliku sektori kogukulud eurodes	1 051 485	1 700 000	61,85%

O.18 Kohalike algatusrühmadega hõlmatud elanikkond (lõpetatud projektide alusel): kohalike algatusrühmadega hõlmatud elanikkonna suuruseks on perioodil 2014–2020

plaanitud saavutada 472 730. Kuna perioodil 2014–2015 ei olnud kohaliku arengu strateegiad heakskiidetud, siis ei saa välja tuua kohalike algatusrühmadega hõlmatud elanikkonna suurust perioodil 2014–2015 ega võrrelda seda perioodiks 2014–2020 planeerituga (vt Tabel 92).

Tabel 92. Kohalike algatusrühmadega hõlmatud elanikkond

Väljundindikaatori nimetus	Realiseeritud 2014–2015	Perioodil 2014–2020	Rakendamise seis
O.18 Kohalike algatusrühmadega hõlmatud elanikkond	0	472 730	0%

O.19 Valitud kohalike algatusrühmade arv (lõpetatud projektide alusel): kuna kohaliku arengu strateegiaid perioodil 2014–2015 veel heaks ei olnud kiidetud, siis ei saa välja tuua valitud kohalike algatusrühmade arvu perioodil 2014–2015 ega võrrelda seda perioodiks 2014–2020 planeerituga (vt Tabel 93).

Tabel 93. Valitud kohalike algatusrühmade arv

Väljundindikaatori nimetus	Realiseeritud 2014-2015	Perioodil 2014-2020	Rakendamise seis
O.19 Valitud kohalike algatusrühmade arv	0	26	0%

Tegevuse liik 19.2 „Kohaliku arengu strateegiate rakendamine“:

O.1 Avaliku sektori kogukulud eurodes (lõpetatud projektide alusel): meetme 19 tegevuse liigi 19.2 avaliku sektori kogukulud eurodes (O.1) perioodil 2014–2020 planeeritud väärtuseks on 72 280 000 eurot. Kuna tegevuse liik 19.2 perioodil 2014–2015 veel ei käivitunud, siis ei tehtud samal perioodil avaliku sektori kogukulusid ning ei saa perioodi 2014–2015 väärtust võrrelda perioodiks 2014–2020 planeerituga (vt Tabel 94).

Tabel 94. Tegevuse liigi 19.2 avaliku sektori kogukulud eurodes

Väljundindikaatori nimetus	Realiseeritud 2014–2015	Perioodil 2014–2020	Rakendamise seis
O.1 Avaliku sektori kogukulud eurodes	0	72 280 000	0%

O.20 Toetatud LEADER projektide arv (lõpetatud projektide alusel): kuna tegevuse liik 19.2 perioodil 2014–2015 veel ei käivitunud, siis ei saa välja tuua toetatud LEADER projektide arvu perioodil 2014–2015 (vt Tabel 95).

Tabel 95. Toetatud LEADER projektide arv

Väljundindikaatori nimetus	Realiseeritud 2014–2015	Perioodil 2014–2020	Rakendamise seis
O.20 Toetatud LEADER projektide arv	0	N/A	0%

O.22 Projekti elluvijate arv (lõpetatud projektide alusel): kuna tegevuse liik 19.2 perioodil 2014–2015 veel ei käivitunud, siis ei saa välja tuua ei projekti elluvijate arvu ega ka liiki perioodil 2014–2015 (vt Tabel 96).

Tabel 96. Projekti elluvijate arv ja liik

Väljundindikaatori nimetus	Realiseeritud 2014–2015	Perioodil 2014–2020	Rakendamise seis
O.22 Projekti elluvijate arv	0	N/A	0%
<i>Projekti elluvijate liik:</i>	0		
<i>MTÜd</i>	0		
<i>kohalikud algatusrühmad</i>	0		
<i>avalikud asutused</i>	0		
<i>väike ja keskmised ettevõtjad</i>	0		
<i>Teised</i>	0		

Tegevuse liik 19.3 „Koostöö“:

O.1 Avaliku sektori kogukulud eurodes (lõpetatud projektide alusel): meetme 19 tegevuse liigi 19.3 avaliku sektori kogukulud eurodes (O.1) perioodil 2014–2020 planeeritud väärtuseks on 1 300 000 eurot. Kuna tegevuse liik 19.3 perioodil 2014–2015 veel ei käivitunud, siis ei saa välja tuua avaliku sektori kogukulusid perioodil 2014–2015 ega võrrelda perioodiks 2014–2020 planeerituga (vt Tabel 97).

Sarnaselt eelpool toodule oli ka **O.21 Toetatud koostööprojektide arv** perioodil 2014–2015 0 (vt Tabel 98).

Tabel 97. Tegevuse liigi 19.3 avaliku sektori kogukulud eurodes

Väljundindikaatori nimetus	Realiseeritud 2014–2015	Perioodil 2014–2020	Rakendamise seis
O.1 Avaliku sektori kogukulud eurodes	0	1 300 000	0%
<i>ettevalmistav tehniline toetus koostööks</i>	0		
<i>toetus piirkondadevaheliseks koostööks</i>	0		
<i>toetus riikidevaheliseks koostööks</i>	0		

Tabel 98. Tegevuse liigist 19.3 toetatud koostööprojektide arv

Väljundindikaatori nimetus	Realiseeritud 2014–2015	Perioodil 2014–2020	Rakendamise seis
O.21 Toetatud koostööprojektide arv	0	N/A	0%

O.23 Kohalike algatusrühmade arv, kes on kaasatud koostööprojektidesse (lõpetatud projektide alusel): perioodil 2014–2015 toimus kohaliku arengu strateegiate ettevalmistamine. Strateegiaid asusid ette valmistama 26 tegevusgruppi, kelle lõplikku nõuetele vastavust hinnatakse aastal 2016. Seega perioodil 2014–2015 oli koostööprojektides osalevate tegevusgruppide arvaks 0 (vt Tabel 99).

Tabel 99. Kohalike algatusrühmade arv, kes on kaasatud koostööprojektidesse

Väljundindikaatori nimetus	Realiseeritud 2014–2015	Perioodil 2014–2020	Rakendamise seis
O.23 Kohalike algatusrühmade arv, kes on kaasatud koostööprojektidesse	0	N/A	0%

Tegevuse liik 19.4 „Piirkonna elavdamine ning kohaliku tegevusgrupi kui organisatsiooni toimimine“:

O.1 Avaliku sektori kogukulud eurodes (lõpetatud projektide alusel): tegevuse liigi 19.4 eelarveks perioodil 2014–2020 on planeeritud kuni 20% strateegiate rakendamise toetusest ehk 14 720 000 eurot. Perioodil 2014–2015 algas tegevuse liigi 19.4 taotluste menetlemine ning ühelegi kohalikule tegevusgrupile ei olnud seisuga 31.12.2015 määratud kohaliku tegevusgrupi toetust. Seega tegevuse liigi 19.4 avaliku sektori kogukulud perioodil 2014–2015 olid 0 eurot (vt Tabel 100).

Tabel 100. Tegevuse liigi 19.4 avaliku sektori kogukulud eurodes

Väljundindikaatori nimetus	Realiseeritud 2014–2015	Perioodil 2014–2020	Rakendamise seis
O.1 Avaliku sektori kogukulud eurodes	0	14 720 000	0%
<i>toetus kohaliku arengu strateegiate jooksvate kulude jaoks</i>	0		
<i>toetus elavdamise kulude jaoks</i>	0		

14. Meetme 20 „Liikmesriikide algatusel antav tehniline abi“ (määruse (EL) nr 1303/2013 artiklid 51-54)

14.1 MAK 2014–2020 tehnilise abi kasutamine perioodil 2014–2015

Nii nagu eelmisel programmiperioodil nii ka uuel MAK 2014–2020 programmiperioodil toetab EAFRD tehnilise abi toetuse kaudu arengukava rakendamisega seotud tegevusi, täpsemalt arengukava ettevalmistamise, juhtimise, seire, hindamise, teavitamise ja kontrolliga seotud tegevusi. Tehnilise abi toetuse eelarve perioodiks 2014–2020 on kokku 38 913 513 eurot, mis moodustab 4% kogu MAK 2014–2020 eelarvest.

Olulisim muudatus võrreldes eelmise programmiperioodiga on see, et tehnilise abi toetust saavad taotleda ainult korraldusasutus, makseasutus ja riikliku maaeluvõrgustiku rakendamise eest vastutav asutus. Muudatuse aluseks on Euroopa Komisjoni juhenddokument *Guidance fiche: Technical Assistance of the Member States*. Samas kõik eelmisel perioodil tehnilise abi toetust saanud asutused jätkavad samade arengukava rakendamisega seotud ülesannete täitmist ka uuel programmiperioodil. Selleks, et kontrolli- ja hindamisasutused – Keskkonnaamet (KKA), Veterinaar- ja Toiduamet (VTA), SA Erametsakeskus (EMK), Põllumajandusamet (PMA) ja Põllumajandusuuringute Keskus (PMK) – saaksid täita MAKi rakendamiseks vajalikku kontrolli- ja hindamisülesannet, sõlmisid korraldus- ja makseasutus nendega vastavad

kirjalikud koostöökokkulepped. Korraldusasutus sõlmis koostöökokkuleppe PMKga ning makseasutus sõlmis vastavad koostöökokkulepped KKA, PMA, VTA ja Eesti Taimekasvatuse Instituudiga (ETKI), kes on Maaeluministerium hallatav riigi teadus- ja arendusasutus, ning halduslepingu EMKga. ETKI ülesandeks on olla MAK 2014–2020 raames maaelu arengu toetuste andmisega seotud võrdlushindade kataloogi volitatud töötaja.

2014. aastal oli MAK 2014–2020 tehnilise abi toetuse saajaid 7: PRIA, PMK, MMIK, KKA, EMK, PMA ja VTA, sest tehnilise abi toetust anti põllumajandusministri 16.06.2010 a määruse nr 71 „Eesti maaelu arengukava 2007–2013“ raames antava tehnilise abi toetuse saamise nõuded, toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise kord“ alusel. Maaeluministerium ei taotlenud 2014. aastal MAK 2014–2020 tehnilise abi vahendeid, kuna kasutada oli veel eelmise programmiperioodi vahendeid. Kokku maksti 2014. aastal MAK 2014–2020 tehnilise abi toetust summas 2 267 581 eurot.

Alates 2015. aastast toimub tehnilise abi toetuse taotlemine vastavalt maaeluministri 1.04.2015 määrusele nr 29 „Eesti maaelu arengukava 2014–2020“ raames antava tehnilise abi toetuse saamise nõuded, toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise kord“. MAK 2014–2020 raames antavat tehnilise abi toetust taotlesid 2015. aastal 3 taotlejat: PRIA MMIK ja Maaeluministerium, kellele maksti välja 2015. aastal toetust kogusummas 4 275 676 eurot.

Kokku on perioodil 2014–2015 makstud MAK 2014–2020 tehnilise abi toetust 6 543 257 eurot.

MAK 2014–2020 tehnilise abi maksed toetuse saajatele ja neile välja makstud toetuse summad aastate lõikes on esitatud Tabelis 101. Aastal 2014 olid toetuse saajateks kõik tabelis olevad 7 taotlejat, kuid 2015. aastal oli toetuse saajaid 2: PRIA ja MMIK.

Tabel 101. MAK 2014–2020 tehnilise abi toetuse väljamakstud summa toetuse saajate lõikes

Toetuse saaja	2014. aasta maksed	2015. aasta maksed	2014–2015 maksed kokku
PÕLLUMAJANDUSE REGISTRITE JA INFORMATSIOONI AMET	1 926 928	3 896 135	5 823 063
KESKKONNAAMET	47 266	0	47 266
PÕLLUMAJANDUSAMET	103 816	0	103 816
SIHTASUTUS ERAMETSASESKUS	87 548	0	87 548
VETERINAAR- JA TOIDUAMET	820	0	820
MAAMAJANDUSE INFOKESKUS	22 348	232 250	254 598
MAAELUMINISTERIUM	0	147 291	147 291
PÕLLUMAJANDUSUURINGUTE KESKUS	78 856	0	78 856
KOKKU	2 267 581	4 275 676	6 543 257

Tehnilise abi toetuse maksed toetatavate tegevuste lõikes perioodil 2014–2015 on esitatud Tabelis 102.

Tabel 102. MAK 2014–2020 tehnilise abi maksed tegevuste lõikes

Tegevus	2014. aasta maksed	2015. aasta maksed	2014–2015 maksed kokku
Otsesed personalikulud (brutopalk + maksud)	755 034	2 021 186	2 776 220
Kaudsed kulud (15% otsestest personalikuludest)	0	302 187	302 187
Majandamiskulud, sh	45 194	215 675	260 870
<i>Kommunaalkulu</i>	0	105 524	105 524
<i>Lähetuskulud</i>	796	18 842	19 638
<i>Muu teavitustegevuse kulu</i>	27	2 571	2 598
<i>Muud kulud</i>	44 141	1 396	45 538
<i>Postikulu</i>	0	14 963	14 963
<i>Reklaamikulu</i>	0	3 777	3 777
<i>Seminaride ja koosolekute korraldamise kulu</i>	0	1 022	1 022
<i>Teabepäevade, koolituste ja õppepäevade korraldamise kulu</i>	0	63 972	63 972
<i>Trükiste kulu</i>	230	1 014	1 243
<i>Täienduskoolitus</i>	0	1 436	1 436
<i>Töökoha loomise kulu</i>	0	1 159	1 159
Investeeringud	1 149 047	1 319 333	2 468 380
Majandamiskulu (Keskkonnaamet)	47 266	81 539	128 804
Majandamiskulu (Põllumajandusamet)	103 816	42 456	146 272
Majandamiskulu (Põllumajandusuuringute Keskus)	78 856	147 291	226 147
Majandamiskulu (SA Erametsakeskus)	87 548	128 607	216 155
Majandamiskulu (Veterinaar- ja Toiduamet)	820	17 403	18 223
Kokku	2 267 581	4 275 676	6 543 257

Tabelis 103 on esitatud perioodil 2014–2015 makstud summad toetatavate tegevuste ja toetuse saajate lõikes.

Tabel 103. MAK 2014-2020 tehnilise abi maksed tegevuste lõikes

Tegevus	Väljamakstud toetus perioodi algusest			2014–2015 kokku
	PRIA	MAAELU-MINISTEERIUM	MMIK	
Otsesed personalikulud (brutopalk + maksud)	2 633 692	0	142 528	2 776 220
Kaudsed kulud (15% otsestest personalikuludest)	284 700	0	17 487	302 187
Majandamiskulud, sh	166 897	0	93 972	260 870
<i>Kommunaalkulu</i>	98 014	0	7 509	105 524
<i>Lähetuskulud</i>	3 545	0	16 093	19 638
<i>Muu teavitustegevuse kulu</i>	0	0	2 598	2 598
<i>Muud kulud</i>	42 207	0	3 331	45 538
<i>Postikulu</i>	14 963	0	0	14 963
<i>Reklaamikulu</i>	3 777	0	0	3 777

Seminaride ja koosolekute korraldamise kulu	1 022	0	0	1 022
Teabepäevade, koolituste ja õppepäevade korraldamise kulu	1 605	0	62 366	63 972
Trükiste kulu	898	0	346	1 243
Täienduskoolitus	866	0	570	1 436
Töökoha loomise kulu	0	0	1 159	1 159
Investeeringud	2 467 770	0	611	2 468 380
Majandamiskulu (Keskkonnaamet)	128 804	0	0	128 804
Majandamiskulu (Põllumajandusamet)	146 272	0	0	146 272
Majandamiskulu (Põllumajandusuuringute Keskus)	0	226 147	0	226 147
Majandamiskulu (SA Erametsakeskus)	216 155	0	0	216 155
Majandamiskulu (Veterinaar- ja Toiduamet)	18 223	0	0	18 223
Kokku	6 062 512	226 147	254 598	6 543 257

2014. aastal viidi läbi 11 dokumendikontrolli ja 2015. aastal 22 dokumendikontrolli.